

LUNDS UNIVERSITET

KOM - Institutionen för kommunikation och medier

Examinator: Tobias Linné

Handledare: Johan Jarlbrink

MKVK02:4 VT2011

Författare: Björn Andréasson & Filip Johansson

Sverigedemokraterna på dagordningen

Mediernas bild av partiet under valperioderna 2006 & 2010

Abstract

Sverigedemokraterna är ett parti som av många anses som främlingsfientligt och deras politik samt historiska förflutna har ofta varit föremål för debatt. Inför de senaste två riksdagsvalen har partiet närmat sig riksdagsspärren och diskussioner gällande hur man politiskt bör bemöta dem har frekvent debatterats i medierna. Följande arbete tituleras *Sverigedemokraterna på dagordningen- mediernas bild av partiet under valperioderna 2006 & 2010* och är författat av Björn Andréasson och Filip Johansson vid Lunds universitet, Institutionen för kommunikation och medier. Syfte är att undersöka *hur Sverigedemokraterna* blivit representerade i medierna, specifikt tidningsmedierna under slutfasen av valperioderna 2006 och 2010. Arbetets teoretiska ramverk är baserat på *dagordningsteorin, priming & framing* samt inslag av *diskursteori*. Genom en kvalitativ analys av tidningsmaterial från de båda valperioderna, i kombination av intervjuer med företrädare för både partiet och medierna, så har vi undersökt värdeladdade ord och hur användningen av dem sett sig under de båda valperioderna. Analysen visar att *Sverigedemokraterna* har blivit representerat på ett vis som ofta likställts dem med *främlingsfientlighet* och våldsamma demonstrationer. Emellan de båda valperioderna hade dock de undersökta medierna ändrat sitt förhållningsätt gentemot partiet såtillvida att man tonade ned det direkta bruket av rasistiskt konnoterade ordval. Rapporteringen gällande våldsamheter kring partiet ökade istället avsevärt under den senare valperioden. Mediernas rapportering frångår på ett sätt vad som kan klassas som normalt för den politiska mediediskursen, dock visar analysen även att rapporteringen kan gå i linje med hur man normalt behandlar ett objekt som anses onormalt för den specifika diskursen.

Nyckelord: *sverigedemokraterna, dagordningsteorin, priming, framing, gestaltningsteorin, diskurs, pseudo-omgivning*

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
1.1. Syfte och frågeställning	4
2. Kortfattad presentation av Sverigedemokraterna.....	5
3. Teori & tidigare forskning	7
3.1. Dagordningsteorin.....	7
3.2. Priming.....	11
3.3. Framing – Gestaltningsteorin	12
3.4. Diskursteori	13
4. Metod	15
4.1. Avgränsning och urval	16
5. Analys.....	18
5.1 Blekinge Läns tidning och Sydöstran 2006.....	19
5.2 Blekinge Läns tidning och Sydöstran 2010.....	22
5.3 Aftonbladet och Svenska Dagbladet 2006	25
5.4 Aftonbladet och Svenska Dagbladet 2010	27
5.5. Bilden av de två valperioderna.....	30
6. Diskussion	32
7. Källförteckning.....	36
7.1 Litteratur.....	36
7.2 Elektroniska källor	37
7.3 Tidningsmaterial.....	37
8. Bilagor.....	38
8.1 Bilaga 1 – Intervjuschema Richard Jomshof.....	38
8.2 Bilaga 2 – Intervjuschema Hans Bülow	39
8.3 Bilaga 3 – Överblicksgraf över tidningarna och de båda valåren	40

1. Inledning

I massmedierna har högerextrema partier i Europa uppmärksammas under de senaste åren för sina framgångar, såsom exempelvis *Fremskrittspartiet* i Norge, *Dansk Folkeparti* i Danmark, *Front national* i Frankrike, *Vlams Belang* i Belgien, *Alleanza Nazionale* i Italien, *Freiheitspartei* i Österrike och *Bundnis Zukunft Österreich* i Österrike. Partierna går under benämningar såsom rasister, främlingsfientliga samt populisterna och de anses av många enbart föra en politik som är grundad i motstånd mot invandring. (Lodén & Wingborg, 2009:9) Själva benämner de sig ofta som nationalisterna som värnar om trygghet och sunna traditioner. I Sverige finner vi *Sverigedemokraterna* som av många delas in i samma fack som de övriga nämnda. Svensk mentalitet kan i folkmun ofta benämnas som väldigt lagom, med en tolerant syn på andra kulturer, och en på många sätt återhållsam nationalistisk samhällsanda. Således ser sig *Sverigedemokraternas* politiska åsikter extrema, främmande och uppseendeväckande för många.

1.1. Syfte och frågeställning

Eftersom *Sverigedemokraterna* är ett parti som väcker känslor hos gemene man så ser det sig intressant att se hur medierna hanterar partiet. Under 1990-talet var det *Ny Demokrati* som var ett sådant parti som medierna tvekade hur de skulle rapportera kring. En fras man ofta har hört när det talas om *Sverigedemokraterna* är *hur och när man skall ta debatten*. Hur har detta sett sig i vårt dagliga medieutbud? Syftet med arbetet är således att belysa medierapporteringen kring partiet *Sverigedemokraterna* under valspurtarna 2006 samt 2010. Likaså vill vi se till hur företrädare för medierna, samt *Sverigedemokraterna* resonerar kring det som vi vill undersöka, varpå det leder oss in på arbetets frågeställning.

- Hur har *Sverigedemokraterna* blivit representerade i medierna under slutfasen av de båda riksdagsvalen 2006, samt 2010?

Det material som vi kommer att använda i analysen är tidningsartiklar hämtade från två lokala respektive två rikstidningar. Vidare genomgång av vårt tillvägagångssätt och urval följer i metodkapitlet, under rubriken avgränsning och urval. Två intervjuer har även gjorts med en politisk chefsredaktör, Hans Bülow från den lokala tidningen *Sydöstran*, och Richard Jomshof, riksdagsledamot för *Sverigedemokraterna*. De två intervjuerna varvas med tidningsmaterialet i analysen, där de skall fungera likt exempel på vissa företeelser. Dock bör de inte förväxlas med fakta, då de enbart utgör resonerande komplement till analysen.

2. Kortfattad presentation av Sverigedemokraterna

De har kallats populisterna, främlingsfientliga, nationalisterna och högerextremisterna – partiet heter *Sverigedemokraterna*. Det bildades den 6 februari 1988 och hade som anledning till uppstarten att de ville ändra vad man kallade en oansvarig politik som förts av såväl socialdemokratiska som borgerliga regeringar. (www.sverigedemokraterna.se/info/)

Partiet är uttalat ett nationalistiskt demokratiskt parti vars program bygger på en grund innehållande följande ståndpunkter: Nationell samhörighet, frihet och ekologiskt medvetande. Viktigast anses den nationella grund vara då man menar att många av nationens problem beror på att allmänintresset oftast har fått stå tillbaka för starka och välorganiserade särintressen. Det som partiet vill är att vara en tolk för allmänintresset, då detta intresse måste vara vägledande för politiska beslut. (www.sverigedemokraterna.se/info/)

I det politiska spektrat ser sig *Sverigedemokraterna* som ett parti mitt i, varken till höger eller till vänster. De säger sig även ta avstånd från både marxism och nazism. De vill frambringa ”en anda av fosterlandskärlek och gemenskap, och ett samhälle där idealism, ansvarstagande och samarbete uppmuntras. *Sverigedemokraterna* vänder sig därför till alla svenskar oavsett bakgrund och status i samhället.” (www.sverigedemokraterna.se/info/) De anser även att sambandet mellan rättigheter och skyldigheter måste förtydligas inom politiken, då en medborgare anser sig besitta rättigheter så måste denna också vara införstådd att detta innefattar skyldigheter. (www.sverigedemokraterna.se/info/) I dagsläget har de tre huvudpunkter som de driver som sina viktigaste frågor. De beskrivs som en ansvarsfull invandringspolitik, krafttag mot brottsligheten samt en trygg och värdig ålderdom. (www.sverigedemokraterna.se/valet-2010/)

Många är det som har riktat kritik mot partiet och deras värdekonservativa åsikter. Många är det som har kallat dem rasister, främlingsfientliga och populisterna. Flertal böcker har skrivits på ämnet *Sverigedemokrater* varpå partiet syns i sömmarna. I partiets egna utgivna jubileumsbok *20 röster om 20 år – Sverigedemokraterna 1988-2008* skriver Jens Leandersson, ordförande i jubileumskommittén ”självkritik, eller kritik överhuvudtaget, har inte varit Sverigedemokraternas signum. Kritiken utifrån har varit så omfattande att möjligheten till att ägna sig åt självkritik nästintill omöjliggjorts. Men sanningen är också den att i många fall saknats intresse att med kritiska ögon syna den egna verksamheten. Kritik har

när den väl framförts oftast avfärdats". (2008:3) Från att ha varit en underdog i svensk politik som varken kunnat ta kritik inifrån eller utifrån, samt med medlemmar som Richard Jomshof beskriver "varit enligt mig allt annat än bra ambassadörer för partiet" (2008:180) har de sedan starten växt och blivit ett parti med allt fler sympatisörer. Kritiken som främst riktas emot partiet är kring dess huvudfråga, invandringen. Invandringsfrågan finns med på ett hörn i nästan alla frågor som partiet har en uppfattning kring. (Lodenus & Wingborg, 2009:9) Många menar att hela partiprogrammet står och faller med den grundläggande frågan. Med en minskad invandring så sparas ett visst antal miljarder och på så vis anser man sig kunna finansiera andra reformer. Det som oroar kritiker mest är dock att genom *Sverigedemokraternas* framgång så legitimeras en ökad främlingsfientlighet. (2009:300)

Niklas Orrenius skriver i sin bok *Jag är inte rabiati. Jag äter pizza. En bok om Sverigedemokraterna* att "Sverigedemokraterna är ett ideologiskt drivet nationalistisk parti. Vi är ovana vid det i Sverige, vid att folk försöker göra politik att patriotism." (2010:9) Han fortsätter med "den som röstar på Sverigedemokraterna står för ett helt annat samhälle, ett supernationalistiskt land som bygger på tanken att 'svensk' är det finaste man kan vara" (2010:10) Just ordet svensk är något som är svårt att förklara och sätta ord på. Jens Åberg ordförande i Kommunstyrelse sammanträdet, Sölvesborg, försökte förstå innebörden efter att han mottagit en motion från partiet 2006. "Jag har tittat på SD:s hemsida och försökt sätta mig in i vad som menas med 'svensk' och hela skrivelsen andas tyskt 20- 30-tal, med ideal som nationalstat och homogena befolkningsgrupper" (Sydöstran 2006-09-16:A24)

Birgitta Löwander, fil. dr och lektor i sociologi vid Umeås universitet, skriver i antologin *Mörk magi i vita medier* att nyhetsmedier oavsiktligt kan hjälpa till att öka främlingsfientligheten när de ger offentlighet åt rasistiska uppfattningar t.ex. när de bjuder in företrädare för rasistiska idéer att framföra och sprida sina argument. När detta sker så sänks tröskeln för vad som är allmänt acceptabelt och tillåtet att säga offentligt om invandrare och andra minoritetsgrupper (Brune & Löwander, 2004:91)

Runt partiet rör sig en "svans", som Lodenus & Wingborg uttrycker det. Denna svans retorik är mycket grövre än partiet i övrigt och tongångarna är helt annorlunda. De båda författarna ser till hur det har blivit i Italien där framgångarna för främlingsfientliga partier har betytt en ökning av våldsbrott mot invandrare och andra minoritetsgrupper. Detta är något som skulle kunna hända om *Sverigedemokraternas* framgång fortsätter, menar de. (2009:300)

3. Teori & tidigare forskning

Uppsatsens ramverk grundar sig i *dagordningsteorin, priming, framing – gestaltningsteorin* samt vissa diskursteoretiska inslag. Teorierna utgör stommen i vår stundande analys. Nedan följer en genomgång av de teorier och nyckelelement som vi sedermera kommer att väva samman i vår analys.

Inom medieforskningen har det länge diskuterats vilket inflytande medierna har över publiken. Teorier som *transmissionsmodellen* har historiskt haft en omfattande inverkan på tilltron till mediernas makt och möjlighet att påverka medborgarna. Idag klassas tankarna om att injicera ett budskap i publiken som alltför förenklande när det kommer till synen på hur den enskilda individen tolkar intryck. Dock spelar fenomenet de facto fortfarande en viss roll, gällande bland annat marknadens tilltro till att medierna kan saluföra budskap eller produkter till potentiella konsumenter. Häri ligger det som vi nu skall beröra, det vill säga relationen emellan medierna och medborgarna. Har medierna likt vad som ovan nämnts, en makt över sina konsumenter? Har de till och med makt att bestämma vad vi skall tycka? I följande teoridel skall vi beröra den så kallade dagordningsteorin och hur den kan ställas i relation till vårt arbetes syfte, specifikt medierepresentationen av *Sverigedemokraterna*.

3.1. Dagordningsteorin

Verkligheten i världen och de samhällen som idag existerar är ytterst komplex. Det gör att samhällets medborgare inte alltid kan ta till sig alla de frågor och händelser som sker och som berör dem. Walter Lippmann beskrev redan 1922, i sitt verk *Public opinion* att medierna var något som gjorde det möjligt för människor att se och ta del av den verklighet som existerar, men som man som enskild individ omöjligt kunde hinna ta del av. Exempelvis hade man utan medierna enbart kunnat ta del av sådant som händer i den fysiska närheten. Det medierna bidrar till, är att de suddar ut gränserna för tid och rum, vilket gör det möjligt för enskilda individer att uppleva och ta del av nyheter och händelser som de annars inte hade fått uppleva. (2007:52) Maxwell McCombs refererar, i sin bok *Makten över dagordningen*, till Walter Lippman som den intellektuelle fadern till *dagordningsteorin*. (2006:25) Lippmans tankar är även idag aktuella, så till vida att de berör relationen emellan medierna och dess användare. Enligt en av de modeller som författaren ifråga berör, så består den allmänna opinionen av ett triangulärt förhållande. Lippman liknar det hela vid följande exempel. En liten flicka såg ett glasfönster gå sönder, och gick från att ha varit glad, till att bli väldigt nedstämd. För omgivningen tedde sig denna humörsvängning ytterst märklig. I efterhand visade det sig dock

att flickan var skrockfull, och ett krossat glasfönster betydde för henne att en nära anhörig hade gått bort. Således var hon helt säker på att hennes far var den avlidne. När hon fick reda på att så inte var fallet, var hennes tidigare nedstämdhet som bortblåst. Verkligheten var alltså glasrutan som gick sönder. Flickans bild av verkligheten, var att hennes far hade gått bort. Och hennes handlande, baserat på bilden av verkligheten, var hennes sorg. Den bilden av verkligheten som flickan hade, var hennes *pseudo-omgivning*. (Lippman, 2007:10) Det är i denna så kallade *pseudo-omgivning* som alla individer lever i, och vår bild av verkligheten presenteras och förpackas i stor mån av media. (Strömbäck, 2004:97f)

Maxwell McCombs och Donald Shaw publicerade 1972 en vetenskaplig artikel, *The Agenda Setting function of the massmedia*. (McCombs, 2006:10f) På svenska översätts teorin i artikeln idag till *dagordningsteorin*. ”Den grundläggande idén bakom teorin om mediernas dagordningsfunktion är att medierna har makt att påverka *vad* människor anser är viktiga frågor. De har måhända inte makt över våra åsikter, men över vad vi har åsikter *om*”. (Strömbäck, 2004:150) Således blir medierna en maktfaktor som spelar en viktig roll, speciellt i det politiska spelet. I dagens samhälle möter allt fler människor politiken i andra hand, snarare än i första hand. Dagordningsmakten hos medierna ter sig därmed allt större, då informationsflödet är enormt mycket större idag än tidigare, vilket gör att medborgare är i större behov av orientering. Det är något som medierna säger sig vilja ställa upp med. (Pettersson et al, 2006:48)

Inom dagordningsteorin existerar tre så kallade dagordningar benämnda som *den politiska dagordningen*, *den mediala dagordningen* samt *medborgarnas dagordning*. De tre utövar i sig en makt gentemot varandra, dock skiljer det sig vilken av dagordningarna som påverkar de andra. Mediernas dagordning påverkar både medborgarnas och den politiska dagordningen. Medborgarnas dagordning påverkar den politiska dagordningen, emedan den inte påverkar mediernas dagordning. Den politiska dagordningen påverkas både av mediernas samt medborgarnas dagordning, däremot påverkar den inte medborgarnas dagordning, mer än indirekt via medierna. (Strömbäck, 2004:154) Exempelvis möter flertalet medborgare politiken mest i medierad form. Häri kan man återigen se till Lippmans tankar om att vi som medborgare lever i en *pseudo-omgivning*, skapad av andra aktörer än enbart oss själva. Vår bild och personliga hållning gentemot politiken formas ofta genom vidareförmedling genom medierna, då de flesta medborgare inte möter politiken i sin vardag.

De olika dagordningarna som nämnts ovan, är dock förenklingar och renodlingar av hur verkligheten ter sig. Den av de tre som vi i vårt arbete kommer undersöka är mediernas dagordning, och hur den *kan* tänkas påverka de två övriga. Dock skall och kan vi inte *undersöka* de två övriga i relation till mediernas dagordning, då vi inte utfört några studier som innefattar politikerna och medborgarna. Valet av fokus på mediernas dagordning, har flera orsaker. Främst för att det finns beprövade metoder att studera den, dels för att det är svårt att begränsa den politiska dagordningen och undersöka enskilda delar. Det finns likaså ingen enighet inom forskningsvärlden, hur man på lämpligaste vis bör undersöka den politiska dagordningen. (Strömbäck, 2004:186f) Då ett av våra huvudsakliga syften är att se till de mediala aspekterna, gällande representationen av *Sverigedemokraterna*, snarare än till medborgarnas och den politiska dagordningen, så stärker det vårt val av fokus gentemot mediedagordningen. *Dagordningsteorin* är en teori som använts i över 400 publicerade studier, vilket sannolikt gör den till en av de mest använda teorierna när det gäller att analysera mediernas effekter. (Strömbäck, 2009:102) Således ger det en tyngd och stabilitet åt vårt val av teori.

Dagordningsteorin kan delas in i två nivåer. Den andra av dessa nivåer tillkom betydligt senare, först under 1990-talet. En vidare genomgång av denna nivå följer längre fram. Först skall dock första nivån beröras. Ett konkret exempel på den första nivån är att om medierna skriver om ett objekt, och således sätter objektet på sin dagordning, så hamnar också nämnda objekt på medborgarnas dagordning. Medierna har därmed en reell makt över vilka frågor som medborgarna skall ha åsikter om. För att enkelt illustrera förhållandet, se figur 1 nedan.

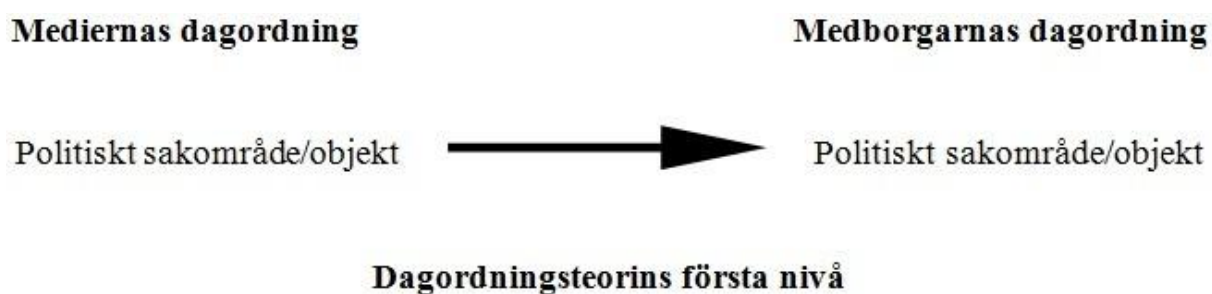

Fig. 1 *Dagordningsteorins första nivå* (Strömbäck, 2009:106)

Innebörden av *dagordningsteorins* andra nivå är att man ser till hur medierna beskriver objektet från den första nivån, och *hur* detta objekt uppfattas av medborgarna. (Strömbäck, 2009:112) Som tidigare nämntes är *dagordningsteorins* andra nivå relativt nytillkommen och kan fortfarande sägas vara i ett utvecklingstadium då en av de första studierna kring den utkom 1995. Den grundade sig i parlamentsvalet i Pamplona, Spanien. (2009:203) Vad man undersökte i studierna av valet, var så kallade *substantiella attribut*, det vill säga personlighet och åsikter, som tillskrevs kandidaterna av medierna och medborgarna. Vad som likaså undersöktes, var så kallade *affektiva attribut*, alltså positiva, negativa och neutrala värdeladdade ord, som användes i omnämmandet av kandidaterna. Resultaten visade att det fanns starka samband mellan vad medierna skrev, och vad medborgarna hade för åsikt om kandidaterna. De starkaste samband man fann, var de emellan de *affektiva attributen* tidningarna tillskrev kandidaterna, och de *affektiva attribut* som medborgarna använde. (2009:203f) Det hela kan illustreras likt i figur 2 nedan, där den streckade pilen illustrerar det faktum att teorin fortfarande är i ett utvecklingstadium.

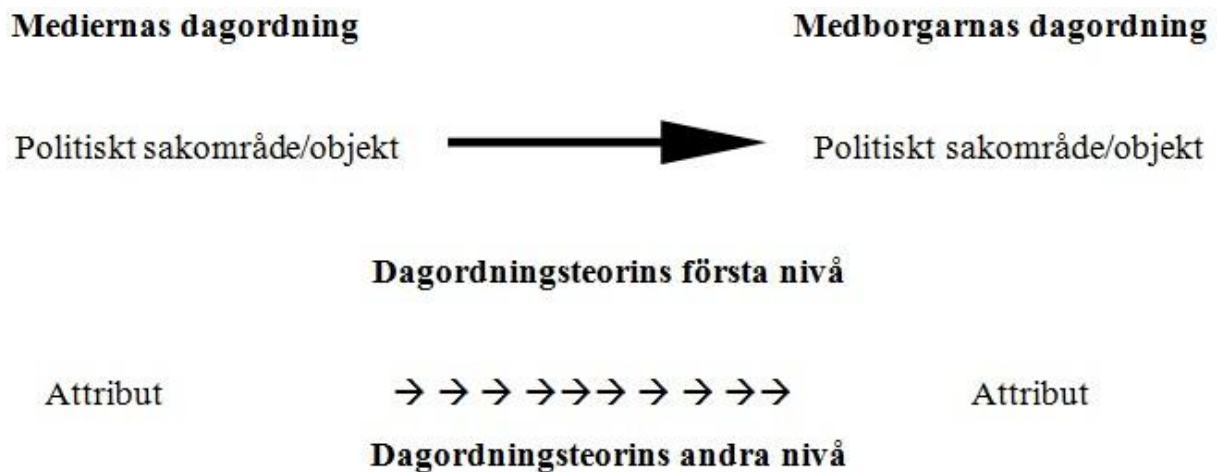

Fig.2 Dagordningsteorins första, och andra nivå (Strömbäck, 2009:113)

Vid sidan av *dagordningsteorins* två nivåer, finns även två andra teorier, kallade *priming* och *framing*, som ofta flätas samman med den andra nivån men att teorierna står fria ifrån varandra. Dock anser vissa forskare att *framing* utgör en solid del av den andra nivån, och därmed inte är en egen teori. (Strömbäck, 2009:114) Gemensamma nämnare som det inte råder några tvivel kring gällande *priming*, *framing* och *dagordningsteorins* andra nivå, är det samspel som existerar emellan mediernas innehåll och individens kognitiva schema, samt mediernas makt att påverka nämnda schema. (2009:114)

3.2. Priming

Som teori är även *priming* relativt ny på forskningsfältet om medieeffekter, och den fick sitt genomslag under 1980-talet. Shanto Iyenger och Donald Kinder var de forskare som prövade *dagordningsteorin* i experimentella studier, gällande hur människor bedömde den dåvarande sittande amerikanske presidenten Ronald Reagan. Beroende på vad medierna rapporterade om i samband med presidenten, så bedömde medborgarna utifrån det sambandet. Ett enkelt exempel kan vara att om medierna skrev om presidenten i samband med försvarspolitiken, så var det troligt att medborgarna bedömde honom utifrån hans politik på försvarsområdet. Uppmärksammade medierna inflationsfrågan i samband med honom, så bedömde helt sonika medborgarna presidenten utifrån den ekonomiska politiken som han bedrev. (Strömbäck, 2009:117) De politiska partierna har som ett viktigt mål att påverka mediernas dagordning, såtillvida att man vill sätta partiets egna kärnfrågor i fokus, då det är dessa frågor som medborgarna sannolikast kommer att bedöma dem utifrån. Ett svenskt exempel under 1990-talet, var då *Moderater* helst ville synas i skattedebatter, emedan *Socialdemokraterna* gärna diskuterade välfärdstaten och sociala frågor. (2009:118) Ser man till *Sverigedemokraterna* och partiets kärnfrågor, torde de helst vilja synas i frågor rörande invandring och traditioner.

Priming kan även sägas utgöra en psykologisk teori, då den handlar om sambandet emellan individers kognitiva scheman, associativa nätverk, samt mottagandet av ny information. Minnet kan sägas fungera likt ett associativt nätverk, som består av så kallade *noder* som kopplas samman med andra *noder*. Enkelt förklarar man exemplifiera detta med *Sverigedemokraterna*. Objektet sammankopplas med andra *noder*, såsom nationalism, män, minskad invandring, nazism och liknande. Listan kan göras närmast oändlig, beroende på individens egna kognitiva schema. Desto oftare en tidning beskriver *Sverigedemokraterna* i samband med andra *noder*, så ökar sannolikheten att det är just de *noderna*, som den enskilde individen associerar objektet *Sverigedemokraterna* till. (2009:115)

Kritik som riktats emot *primingeffekten* är att man inte med säkerhet kan säga hur starka och långvariga mediernas påverkan är gentemot medborgarna. Att effekten finns råder inget tvivel kring, dock behövs det ytterligare forskning inom området för att säkerställa fenomenets varaktiga effekter. (Strömbäck, 2009:117)

3.3. Framing – Gestaltningsteorin

Begreppet *framing*, översatt till *gestaltningsteorin* av Jesper Strömbäck, handlar likt priming och *dagordningsteorins* andra nivå om samspelet emellan medieinnehållet, individers kognitiva scheman, och mediernas makt att påverka nämnda scheman. (Strömbäck, 2009:114)

Bortsett från *dagordningsteorin* kan *gestaltningsteorin* sägas utgöra den viktigaste teorin rörande mediernas makt. Under de senaste tio åren har teorin varit en av de mest citerade inom medieforskning, och vissa forskare går till och med så långt att de hävdar att den utgör ett nytt paradigmen inom forskningsfältet. (2009:119) Till skillnad från *dagordningsteorin* och *priming* så ligger fokus inom *gestaltningsteorin* inte enbart på mediernas makt. Strömbäck liknar teorin vid att den kan sägas anta tre skepnader:

- Hur mediernas gestaltning av verkligheten påverkar individers uppfattning om densamma, likt vad Walter Lippman benämner som *pseudo-omgivning*.
- Hur mediernas fokus och reproduktion av vissa sätt att gestalta verkligheten men inte andra, kan sprida olika ideologiska synsätt att betrakta verkligheten.
- Om vad mediernas innehåll egentligen representerar, det vill säga att många medier ofta är ett företag som skall gå med vinst, och därför väljer att gestalta verkligheten på ett visst sätt för att locka konsumenterna. (2009:119)

Medier och specifikt journalister säger sig ofta utgöra representanter för en objektiv verklighetsförmedling, men det är flera faktorer som påverkar vilken bild av verkligheten som förmedlas. ”Journalisten styrs inte bara av yttre faktorer i form av anställningsvillkor och redaktionella arbetsförhållanden, utan också av egna nyhetsvärderingar, källor, kontakter och nätverk. Därmed kommer journalistens egen uppfattning om sin yrkesroll att ha stor betydelse för mediernas roll i demokratin. [...] Journalistiken formas delvis av den enskilde journalistens syn på politiken, publiken och ytterst på vad som anses vara en nyhet.” (Pettersson et al, 2005:53) Vidare kan verkligheten helt omöjligt rymmas i något enskilt medium, då varje medium har ett begränsat utrymme och således måste de ansvariga göra en nyhetsvärdering av den verklighet som de vill förmedla. I och med valet av den verklighet de vill förmedla, följer även vinkling, ordval, källor etcetera. vilket gör att ingen förmedlad verklighet är den absolut ”sanna”. (Strömbäck, 2009:120)

I enlighet med Lippmans *pseudo-omgivning*, så utgörs verkligheten av det triangulära förhållandet. Vi lever i ett samhälle där vi oftast får vår information via mellanhänder, och därmed finns det en stor del saker som vi tar för givna, utan att självkritiskt reflektera kring dem. Ofta har vi åsikter om saker utan att själva ha erfarenhet inom området. Den medierade informationen, såsom nyheter i tv, tidningar och radio etcetera. är i kombination med den interpersonella kommunikationen, det som faktiskt utgör våra källor för information. (Strömbäck, 2004:146f)

3.4. Diskursteori

Arbetets teoretiska grund har vissa diskursanalytiska inslag. Att de begränsas till just inslag, är då den diskursteoretiska traditionen utgör ett ytterst omfattande ramverk. Vi ansåg det som alltför omfattande i kombination med de övriga valda teorierna. Således har en renodlad diskursanalys fått ge vika för de andra valda teorierna, då vi ansåg dem som mer intressanta för arbetet. Genom att använda *dagordningsteorin*, *priming* och *gestaltningsteorin*, så anser vi att det teoretiska ramverket är fullgott. Dock utgör diskursanalysens grunder en värdefull inspiration och nedan följer exempel på, för vårt arbete, intressanta diskursteoretiska resonemang.

”En diskurs innebär med andra ord en uppsättning av utsagor och antaganden som tillhandahåller ett språk för att tala om en given företeelse i en given kontext”. (Lindgren, 2005:126) Diskursanalys kan därmed ge möjlighet att undersöka hur man talar om ett specifikt fenomen, i en specifik situation, exempelvis ett politiskt parti i massmedia.

En grundtanke för denna typ av analys är att all form av representation - all betecknande verksamhet – regleras av både språkliga och sociala strukturer. När något sägs eller uttrycks så sker detta alltid i ett sammanhang för vilket det finns regler. Diskursanalysen kan därför sägas handla om att sammanföra texten med kontext. (Lindgren, 2005:126)

Diskursanalys kan bland annat således innebära att just se till vilka perspektiv och röster som hörs i olika sammanhang, då man inte kan anta att alla röster uppmärksammas, eller ens får komma till tals. Ur ett medieforskningsspektiv kan det därmed vara intressant att se till hur medierna gestaltar specifika fenomen.

Då syftet för arbetet är att se till medierepresentationen av *Sverigedemokraterna* så kan man även använda vissa diskursteoretiska inslag för utröna hur mediediskursen ter sig gällande partiet. När man talar om den diskursen måste man se till vad som definierar den. (Winther Jørgensen & Phillips, 2004:171) Vem och vad anses tillhöra eller stå utanför? Vad definieras som svenskt? *Semantisk täthet* är ett begrepp som innebär att man ser till vissa tyngdpunkter som finns i de kategoriseringar som vi gör. (2004:173) I kategorin svensk finns den *semantiska tätheten* bland annat i ett ”svenskt” namn och vit hud. *Sverigedemokraterna* är ett parti som av många anses rasistiska. Därmed kan man hävda att deras politik inte hör ihop med hur man definierar Sverige. Inga-Lena Fischer, politisk chefsredaktör, beskrev i *Blekinge Läns Tidning*, under valperioden 2010, partiet på följande vis: ”Sverige behöver inte Sverigedemokraterna”. (Blekinge Läns Tidning, 2010-09-17:30) Genom att väva in Sverige så definierar man partiet likt ett fenomen som inte ingår i nationens diskurs, och likaså inte hör hemma här.

Om man ser till hur *Sverigedemokraterna* definierar den nationella diskursen så sker dock även det med hjälp av vad man tillskriver som svenskt. ”Låt Sverige förbli Sverige”, är en slogan som partiet använder sig av, åsyftande att det svenska kulturarvet är på väg att försvinna, till förmån för utomstående kulturers influenser. Att göra klara definitioner av vad som ingår i den nationella diskursen kan både vara generaliserande och dessutom verka stigmatiserande. En individ som själv definierar sig till den nation den lever i, men som är av annan etnisk härkomst, kan uppleva att denne inte blir accepterad trots sin upplevda nationstillhörighet. (Winther Jørgensen & Phillips, 2004:171f)

Klassisk diskursteori utgår ofta från vad som anses som normalt respektive onormalt, och hur man definierar de båda. Vad som är intressant att undersöka gällande *Sverigedemokraterna* är att de dels är ett parti som av många anses som onormala i den politiska diskursen, dels att partiet själva definierar vad som är normalt och avvikande gällande den svenska normen. Såsom vi tidigare refererat, så menar Nicklas Orrenius att *Sverigedemokraterna* gör politik av patriotism. (2010:9) Det är något som många skulle klassificera som onormalt för den politiska diskursen i Sverige. För vårt arbete blir det således av vikt att ha i åtanke vad och hur något kan klassificeras som normalt. Ovan nämnda definition av hur man ser till den nationella diskursen, är ett exempel på hur vi blivit influerade av diskursteorier, utan att för den sakens skull grunda arbetets teorier i dem.

4. Metod

I följande arbete kommer som ovan berörts, fokus ligga på kvalitativa teorier och arbetsmetoder. Vi kommer i viss mån att försöka använda kvantitativa inslag, såtillvida att vi vill se om det finns mätbar data, som vidare kan analyseras utifrån ett kvalitativt förhållningsätt. Arbetets metodologiska tillvägagångssätt utgår ifrån två kvalitativa metoder kallade *Interaktiv induktion* och *analytisk induktion*. Den förstnämnda innebär att man bör göra ett teoretiskt styrt urval och datainsamlande. Anledningen är för att minimera mängden material som samlas in. Då syftet för vårt arbete är att se till *hur Sverigedemokraterna* omnämns i medierna, så blir förfarandet att vi först samlar in artiklar där partiet omnämns, för att sedan se till *hur* de omnämns. Metoden är i grunden inte en linjär process utan man upprepar tillvägagångssättet och nya frågor formuleras allt eftersom man finner nya relevanta ting i materialet. (Hartman, 2010:289) Således kan metoden ta lång tid, vilken vårt arbete inte tillåter. Därmed arbetade vi även efter den linjära process som *analytisk induktion* tillåter. Metoden går ut på att man först samlar in data, för att sedan analysera det och slutligen få fram en teori. (2010:277) Då redan väl valda teorier står till vårt arbetes förfogande så lämpar sig inte en renodlad dylik metod. Fördelen med *analytisk induktion* är dock att den följer en linjär process och att den tillåter kategorisering av begrepp som man kan finna i det insamlade materialet. Man kan på så vis kategorisera intressanta begrepp, för att sedan tolka dem. (2010:287f) En kombination av de båda nämnda metoderna lämpar sig därmed väl för vårt arbete, då det teoretiska ramverket redan finns och då vår huvudfråga är *hur* partiet har skildrats, vilket gör att man genom kategorisering av eventuella tillskrivna attribut, kan se *hur* partiet har skildrats.

De kvantitativa delarna kommer bestå utav analyserade dagstidningar på lokal och nationell nivå. Vi skall strukturera upp det insamlade materialet för att få en överblick kring om det finns vissa återkommande mönster kring *hur Sverigedemokraterna* omskrivs. Som en del av den kvalitativa analysen av tidningsmaterialet, så används även två utförda intervjuer. De båda kan inte ses som bevis eller fakta för något, utan de finns enbart med för att exemplifiera hur personer från den mediala och politiska arenan *kan* se på mediediskursen kring *Sverigedemokraterna*. Intervjuerna är utförda personligen med respondenterna och ett intervju-schema finns att se som bilaga 1 och 2. Hans Bülow intervjuades på ett café föreslaget av honom själv. Richard Jomshof intervjuades i en av författarnas barndomshem då han

endast var i Karlskrona en kortare stund för ett tandläkarbesök. De båda intervjuerna tog cirka en timme vardera att utföra.

4.1. Avgränsning och urval

Avgränsningen i tid när det gäller det insamlade materialet är tänkt att se till hur *Sverigedemokraterna* skildras i tidningsmedier den sista månaden inför de stundande riksdagsvalen.

De allmänna valen är inte bara viktiga för de politiska partierna, utan också för medierna. Det förhöjda politiska intresset under valår ökar uppmärksamheten för aktualitetsjournalistik i allmänhet och för valrelaterade program, inslag och artiklar i synnerhet. Valen ger också medierna tillfälle att prova nya idéer och uppslag. En valrörelse kan erbjuda åtskillig spänning och dramatik som gör dem journalistiskt tacksamma att bevaka. Valrörelserna är också ett tillfälle för medierna att stärka sin demokratiska legitimitet. (Pettersson et al, 2006:52f)

Genom att undersöka den sista perioden i medierna under valrörelserna 2006 samt 2010, då valet är stora nyheter på landets nyhetsredaktioner, så kan man få en bild av hur den generella nyhetsrapporteringen kring *Sverigedemokraterna* ter sig. Enligt TNS Sifos väljarbarometer som publicerades den 17 oktober 2010, så ökade *Sverigedemokraterna* betydligt sitt väljarstöd mellan de två valperioderna 2006 respektive 2010. (<http://www.tns-sifo.se/media/294581/vb%20okt%202010%20svd.pdf>) Vi är därför intresserade av hur medierna har rapporterat kring dem, samt om det föreligger någon förändring i rapporteringen emellan de två valperioderna.

Vi har undersökt tidningar på både lokal och nationell nivå för att få med ett så brett spektrum som möjligt av medierapporteringen kring partiet. På lokal nivå har vi valt att undersöka Blekingen län, där *Sverigedemokraterna* generellt har ett stort stöd bland väljarna. De tidningar som vi valt att analysera är de två största tidningarna i länet, *Sydöstran*, som är av socialdemokratisk grund, respektive *Blekinge Läns Tidning*, som är en oberoende liberal tidning. De båda tidningarna utkommer sex gånger per vecka. Nationellt har vi valt att se till två av de större rikstäckande dagstidningarna, *Svenska Dagbladet* och *Aftonbladet*, och de utkommer sju gånger per vecka. Tidningarna kan ses som företrädare för två olika inriktningar av dagligt utkommande diton, då *Aftonbladet* har en uttalad socialdemokratisk hållning, med kvällstidningsjournalistik som grund. *Svenska Dagbladet* är en uttalad obunden

moderat dagstidning. Valet av de båda är på så vis medvetet för att ytterligare öka spannet av olika tidningars rapportering. Tidningarna är lästa på mikrofilm i sin helhet, det vill säga att vi studerat kategorier av artiklar som tidningarna står bakom, exempelvis ledare, krönikor och nyhetsartiklar. Problematiken är att ledare och krönikor står friare att använda ett mer värdeladdat språk än nyhetsartiklar. Därmed kan analysen bli vinklad om ledare och krönikor skriver om partiet på ett sätt som skiljer sig från nyhetsjournalistiken. Om så är fallet kommer vi enbart lägga vikt vid nyhetsartiklarna, då vi inte har ett intresse av att undersöka hur enskilda individer tycker om partiet.

Fokus för vårt arbete ligger på veckan som infaller en månad innan valdagen, samt veckan då valdagen infaller. Således blir fallet att under valperioden 2006 så analyseras tidningsmaterialet på lokal nivå den 12 augusti samt 14-19 augusti. Valet att ha med datumet för den 12 augusti, som är en lördag, är då tidningen inte utkommer söndagen den 20 augusti. I september månad analyseras tidningar från den 9 september respektive 11-16. På den nationella nivån under nämnda period, har vi sett till datumen den 14-20 augusti, samt 11-17 september.

Under valperioden 2010 så har vi på lokal nivå analyserat tidningar från den 14 augusti, samt 16-21. Valet av den 14 augusti är som tidigare nämnt då lokaltidningarna inte utkommer på en söndag. I september månad rör det sig om den 11 september, respektive 13-18. På den nationella nivån för samma period rör det sig om tidningar från den 16-22 augusti, samt den 13-19 september. I tidningarna kommer vi analysera ledare, krönikor, och nyhetsartiklar, dock inte debattartiklar eller liknande, då de inte produceras av tidningen själva.

Kritik som kan riktas emot våra valda metoder är bl.a. den mänskliga faktorn gällande både tolkning och beräkning av empirin, det vill säga att vi kan göra feltolkningar utifrån vår förförståelse. Dock är den risken något man aldrig kan eliminera helt men medvetenheten om nämnda svagheter utgör dock en viss garant för att risken minimeras. Vidare är även omfattningen av det tilltänkt insamlade materialet, det vill säga antalet tidningar som ska analyseras, inte tillräckligt för att dra några definitiva slutsatser. Materialet är dock tillräckligt omfattande i förhållande till arbetets storlek och eftersom vi arbetar efter bl a en *interaktiv induktion* där vi redan har en teori, så innebär även det att materialet inte behöver vara lika omfattande.

5. Analys

I följande analys skall vi börja med att beröra det empiriska materialet, i form av granskade tidningar, från valperioderna 2006, respektive 2010. De valda tidningarna kommer att analyseras i kronologisk ordning, det vill säga där vi först går igenom hur valperioden 2006 tedde sig, för att sedan gå vidare till samma period under 2010. Tidningarna kommer att analyseras med utgångspunkt i ett antal värdeladdade ord. Dessa kommer att delas in i fyra kategorier, *Hot och våld*, *Främlingsfientliga*, *Politiskt segregerade*, samt *Övrigt*. Att vi väljer att göra en kategorisering av de värdeladdade ord vi tycker oss kunna se, är då vi anser att de olika värdeladdade orden följer vissa mönster som går att kategorisera, i enlighet med *analytisk induktion*. (Hartman, 2010:288) Varför vi valt att se till negativt konnoterade ordval, är då det var dem som användes mest frekvent, i förhållande till positiva och neutrala diton.

Genom att göra kategorisering anser vi det lättare att undersöka vad som är normalt, respektive avvikande från den politiska mediediskursen. Innehållet i de fyra kategorierna kommer att delas in likt följande: I *hot och våld* placeras ord som direkt eller indirekt konnoterar till våldshandlingar i samband med partiet. Inom kategorin *främlingsfientliga* har vi funnit ord som antyder ett motstånd mot invandring och kulturella samt etniska skillnader, exempelvis rasism och främlingsfientlighet. *Politiskt segregerade* visar på ordval som ställer partiet utanför vad som annars anses som normalt inom den politiska mediediskursen. Kategorin *övrigt* finns med då orden som föll inom dess ram, inte platsade i någon av de övriga kategorierna, emedan de dock konnoterade till något som kan anses som avvikande från det normala.

Knutet till det empiriska materialet följer även utdrag från de intervjuer som genomförts, för att med hjälp av de teoretiska ramverk som tidigare presenterats, se hur representanter för media, respektive politiken, ställer sig till hur *Sverigedemokraterna* har gestaltats i media under de två valperioderna. Anledningen till att ha med intervjuer från aktiva inom både politik och media, är för att de båda sidorna skall kunna ge sin syn på hur de upplevt att man bemött *Sverigedemokraterna*. Intervjuerna kan därmed ses som ett komplement till vad det analyserade empiriska materialet visar på och de är således ingen ren fakta som kan stå för sig självt, utan används enbart för att exemplifiera vissa särskilda fenomen.

5.1 Blekinge Läns tidning och Sydöstran 2006

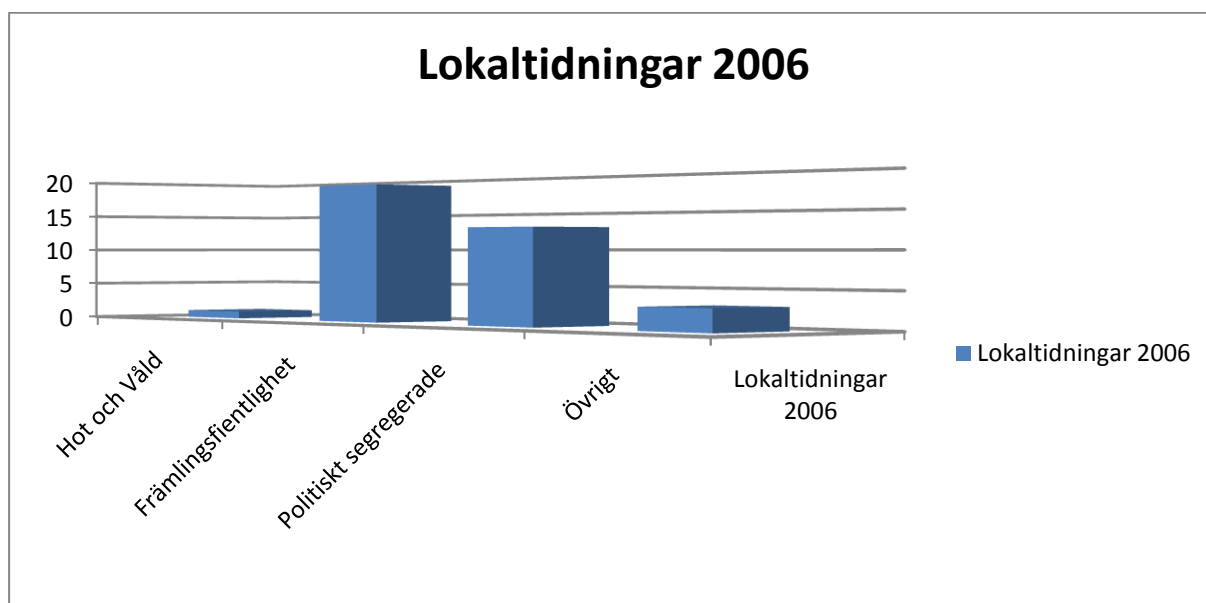
Sverigedemokraterna är för närvarande inne på sin tredje mandatperiod i Karlskrona kommun då de har varit en del av lokalpolitiken sedan 2002. De lokala medierna hade under 2006 därmed börjat omnämna partiet allt mer då de ingick i den lokalpolitiska diskursen. Det totala antalet analyserade tidningarna från valperioden 2006 var 28 lokaltidningsnummer, varpå partiet omnämns i 32 artiklar. I nämnda artiklar fanns exempelvis följande värdeladdade nyckelord - och meningar: främlingsfientlighet i olika böjningar, fula tryne, nynazistisk härstammelse, odemokratiskt, propagandamaterial (varvid den sistnämnda benämningen syftade på *Sverigedemokraternas* valmanifest), förlorare, mordhot, ”kusinerna i det nazistiska NSF”, provokation med mera. Av de 32 artiklarna är 4 av dem ledare. Ledare innehåller ofta skribentens egna åsikter, med ett friare språkbruk. Därmed skulle det kunna finnas en risk att de flesta av de värdeladdade orden är hämtade från nämnda ledare, dock är så inte fallet, då de inte skiljer sig åt från nyhetsartiklarna gällande värdeladdade ord där *Sverigedemokraterna* omnämns.

Nämnda exempel på funna nyckelord ter sig avvikande antingen direkt, eller genom artiklarnas struktur, indirekt, till vad som är normen inom den politiska mediediskursen. Exempelvis skrivs det vanligen inte att en röst på *Kristdemokraterna*, som ofta ligger nära fyra procentspärren, är *bortkastad*. När man använder ett dylikt värdeladdat ord om *Sverigedemokraterna* ses det som mindre avvikande, dock är det avvikande från normen, den politiska mediediskursen. Då *Sverigedemokraternas* kan anses som avvikande från den politiska diskursen, så förefaller det mer normalt att skriva avvikande om dem. Således blir även det en norm. Det som i andra fall skulle anses som avvikande, kan på så vis anses som normalt när det rör något avvikande, likt *Sverigedemokraterna*.

Orden som vi valt att uppmärksamma konnoterar generellt ofördelaktiga slutsatser för partiet i fråga. Att journalister knappast har någon skyldighet att skriva positivt om ett parti är en sak, dock visar nyckelorden på något annat. Det återkommande bruket av nyckelord likt dem som nämnts ovan, pekar mot ett större sammanhang. Främlingsfientlighet i olika grammatiska böjningar omnämns exempelvis tio gånger i de berörda tidningarna när det gäller *Sverigedemokraterna*. Ett liknande bruk av dylika värdeladdade ord är inte lika vanligt när det gäller partier som anses tillhöra normen för den politiska diskursen. I artiklar om *Sverigedemokraterna* är detta betydligt vanligare. En förklaring kan vara att eftersom partiet

avviker från politikens diskurs, är det mer legitimt för medierna att bryta mot normen för hur inrikespolitisk journalistik brukar beskrivas.

Attribut som vi funnit i vår kategorisering av de värdeladdade orden är *hot och våld*, och det förekommer endast ett dylikt värdeladdat ord i samband med *Sverigedemokraterna*. Nämnda ord återfanns i en artikel i *Sydöstran* den 12 augusti, som löd ”Ung riksdagskandidat mordhotad på nytt”. (Sydöstran 2006-08-12:A6) Bakgrunden är att en ung socialdemokrat har hotats till livet, vilket även skett under föregående valår. Gärningsmännen var vid det tillfället *Sverigedemokrater* och nationalister. Den senaste attacken hade inga bekräftade gärningsmän dokumenterade, men genom att nämna vilka som attackerade den unge riksdagskandidaten förra gången, kopplas *Sverigedemokraterna* ihop med våld även denna gång.

Figur 3. Värdeladdade ord, Lokaltidningar 2006.

Sammanlagt 19 nyckelord kunde klassificeras under kategorin *främlingsfientliga*. Av dessa var 16 stycken publicerade i *Sydöstran*. Antalet artiklar i vilka partiet omnämns, samt nyttjandet av värdeladdade ord, var under valperioden 2006 således klart högre i *Sydöstran* än i *Blekinge Läns Tidning*.

Enligt dagordningsteorins första nivå har medierna möjligheten att bestämma *vad* som skall sättas på dagordningen. Under 2006, då *Sverigedemokraterna* hade funnits i Blekinges lokalpolitik i några år, så började medierna allt mer att omnämna dem. Man satte partiet på

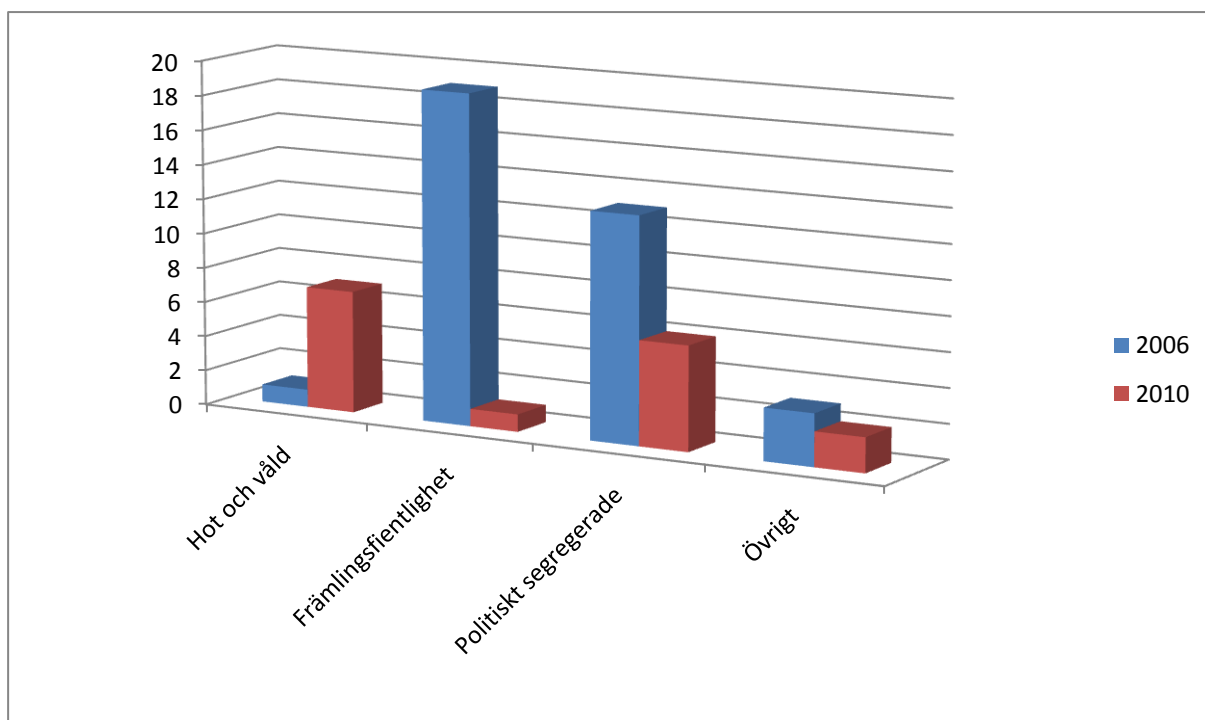
mediedagordningen, och de blev ett av de objekt man valde att rapportera kring. Om man då ser till dagordningsteorins andra nivå, det vill säga *hur* man sätter ett fenomen på dagordningen, så kan nyckelorden visa på att medierna valt en tydlig inriktning. Partiet beskrevs i vad man kan se som en för dem ofördelaktig dager, både vad gäller ordval och i vilka sammanhang man valde att rapportera om partiet. Attribut såsom att partiet var främlingsfientliga och att de härstammade från en nynazistisk rörelse, tillskrevs dem ofta lokalt, under valåret 2006.

I den näst sista av de kategorier vi valt att göra av de utvalda nyckelorden, kallad *politisk segregering*, så fann vi följande ord som omnämns: farligt för demokratin, inte är välkomna, tuga ihjäl, inte rumsrent, samt propagandamaterial. Den sistnämnda används i en artikel som berör att *Sverigedemokraterna* vill få karlshamnsbor att ställa upp i kommunvalet, då de saknar personer som företräder deras parti. Deras partireklam omnämns som progandamaterial, vilket kan konnotera till ett vilseledande syfte likt hur diktaturer och andra förtryckarstater förmedlar sina budskap till medborgarna.

En sista kategori som inte är klassificerad mer än i övergripande drag, men där orden ändå konnoterar negativt, är den vi benämner som *övrigt*. Ord och meningar som vi där återfinner är: fula tryne, smutsiga byk och nätverk mot homosexualitet. I en ledare publicerad den 14 september i *Sydöstran* förklarar man att *Sverigedemokraterna* är ett odemokratiskt parti. Man drar paralleller till ”kusinerna” inom det nazistiska NSF, varpå man pekar på att den enda skillnaden partierna emellan, är att *Sverigedemokraterna* försökt tvätta sin smutsiga byk. (:A2) *Sydöstran* är vidare den tidning som omnämner partiet flest gånger, sammanlagt i 21 artiklar under valperioden 2006. *Blekinge Läns Tidning* omnämner *Sverigedemokraterna* i 11 artiklar. Sammanfattningsvis kan man efter att ha gått igenom de lokala tidningarna från valperioden 2006, se ett tydligt mönster. Såsom det visades i figur 3 ovan, så är den främlingsfientliga kategorin den som avsevärt dominerar de attribut medierna tillskrivit partiet.

5.2 Blekinge Läns tidning och Sydöstran 2010

Under valperioden 2010 så finner man 31 artiklar där *Sverigedemokraterna* omnämns, vilket ligger i linje med hur många artiklar som publicerades föregående valperiod. Likt den tidigare undersökta valperioden 2006, är det få ledare bland artiklarna, närmre bestämt tre stycken under 2010. I de fyra kategorierna som vi har delat upp nyckelorden i, fann vi att temat *hot och våld* ökade markant under 2010, medan de värdeladdade orden i stil med *främlingsfientlighet* tonades ned, se figur 4 nedan.

Figur 4. Värdeladdade ord, Lokaltidningar 2006 & 2010

Under valperioden 2010 uppfattade både tillfrågade journalister och politiker från *Sverigedemokraterna* att medierapporteringen kring våldet emot partiet hade ökat, dock mest i riksmidierna. Så som man kan se i figur 4 föreligger en avsevärd skillnad i nyttjandet av värdeladdade ord emellan valperioderna 2006, och 2010, även i de lokala medierna som studerats. Attribut inom den *främlingsfientliga* kategorin har minskat avsevärt, från 19 till 1, emedan kategorin *hot och våld* ökat från 1 till 7. De två kategorierna *politiskt segregerade* och *övrigt* har även de minskat från 13 till 6, respektive 3 till 2. Varför kategorin *främlingsfientlighet* har minskat emellan de båda valperioderna går enbart att spekulera kring. En ökad acceptans för partiet, ett annat förhållningsätt från medierna, eller att partiet har

rensat i de egna leden, kan vara orsaker. Vad som dock går att konstatera är att *Sydöstran* drastiskt har minskat i användandet av främlingsfientligt konnoterande ord, från 16 till 1. I intervjun med riksdagsledamoten Richard Jomshof, så tycker han sig se ett visst mönster i hur medierna rapporterat kring hot och våld. På en fråga om hur han upplevde medielandskapet under 2010 så menade han att det blivit en mer hatisk stämning. ”Speciellt när vi var ute på torgmöten eller gjorde andra aktiviteter, så tenderar man att skriva om saker och ting, så att det var vårt fel. Titta, nu har SD torgmöte, nu är det kravaller igen. SD = Kravaller. Jag menar, jättebra koppling”. Det Jomshof syftar på är främst riksmediernas rapportering, samt lokalmedier som är verksamma på platser i landet där partiet inte har så starkt stöd. De lokala medierna i Blekinge anser han har behandlat partiet på ett korrekt sätt. Hans Bülow, politisk chefredaktör på *Sydöstran* håller med om att det varit en del skrivelser om hot och våld kring partiet.

Om jag minns rätt så var det mycket stök i form av motdemonstrationer kring deras valrörelse under 2010, och även 2006. Och då blev det mycket diskussion kring det, snarare än om vad Jimmie säger, och det tror jag att Sverigedemokraterna tjänar på. Och fenomenet slog då igenom även i mediebevakningen, där man mer fokuserade på händelserna kring partiet, än på själva partiet. Men det där styr ju ingen över, det händer bara.

Enligt dagordningsteorins första nivå finns det ett nyhetsvärde i partiet, och därför skriver medierna om dem. Men *hur* skriver medierna om fenomenet *Sverigedemokraterna*? I ledare, krönikor etcetera är det en självklarhet att skribenten står friare att använda ett mer personligt språkbruk än inom nyhetsjournalistiken. När det gäller den sistnämnda är fallet dock en aning annorlunda, där ramarna är snävare och de pressetiska reglerna skall eftersträvas. Därför kan det te sig märkligt att man tidigare fann en hel del tillskriva attribut inom nyhetsjournalistiken, som konnoterar negativa värderingar. Under 2010 års valperiod har fenomenet tonats ner, och man använder inte längre lika ofta den sortens benämningar. Man verkar ha ökat sin acceptans för partiet, och man använder inte längre lika negativa benämningar när man skriver om dem. Dock har man istället börjat fokusera på bemötandet av partiet, alltså de våldsamma demonstrationer som de stöter på under sina torgmöten. Det är ytterst sällan *Sverigedemokraterna* själva får komma till tals i det analyserade materialet. Vidare förmedlas i de flesta fall inte vad som faktiskt har berörts politiskt under de möten som man rapporterat kring. Istället väljer man att lägga fokus på motdemonstranterna.

Rubriksättning och strukturer på de analyserade artiklarna från 2010, antyder att man valt en annan strategi emot partiet, där det ofta framstår som att *Sverigedemokraterna* är de skyldiga till våldet som ägt rum. Jimmie Åkesson uttalade sig under valrörelsen 2010 om de våldsamma demonstrationer som ägt rum i anslutning till *Sverigedemokraternas* offentliga möten. Han menade att medierna bär ett ansvar för den bild många har av partiet och att våldsamteterna hade kunnat undvikas om de hade blivit granskade och framställda som vilket annat etablerat parti som helst. (Svenska Dagbladet 2010-09-16:6) Hans partikollega Richard Jomshof höll vid vår intervju med om detta.

Det är klart, om media eller delar av media, målar upp en bild av gamla nazister och brottsdömda politiker så underblåser man den bilden, då kan jag mycket väl tänka mig att det finns folk där ute som tycker att nu kommer de här jävla nazisterna hit, då måste jag ut och säga ifrån. Jag är övertygad om att det finns ett samband mellan vissa skrivelser och en del av det våld som drabbat en del av våra företrädare.

Som Åkesson och Jomshof ser på rapporteringen kring partiet, så stämmer enligt dem den så kallade gestaltningsteorin fullt ut, det vill säga att folk tar till sig hur medierna har beskrivit partiet. Vad som dock kan sägas är att alla inte tar till sig samma gestaltning, då det beror på varje individs kognitiva schema. (Lippman, 2007:15) Vi är selektiva i våra bedömningar av informationsinhämtandet, och såsom Lippman menar så skapas vår bild av verkligheten genom både *pseudo-omgivningen* och våra egna erfarenheter av den verklighet vi lever i. Om man skulle utgå från Jomshofs och Åkessons påståenden, hur kommer det sig då att alla människor inte går ut och konfronterar partiet och hur kan partiet i så fall överhuvudtaget ha några medianvändande sympatisörer?

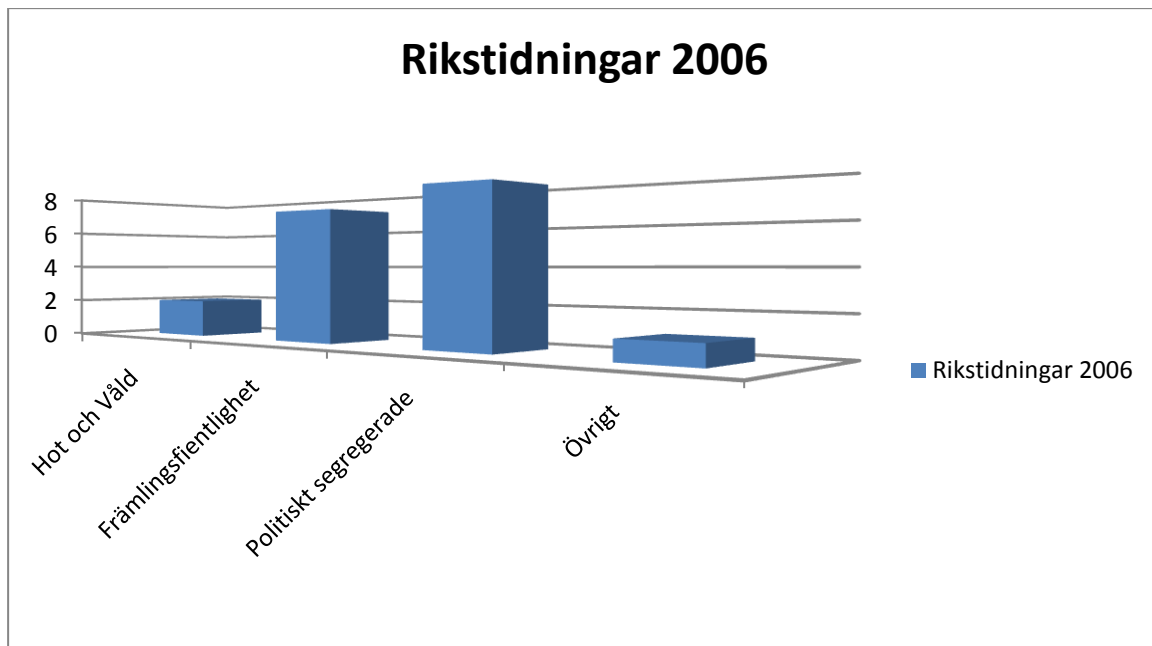
Utöver tidigare nämnda attribut som är tillskrivna *Sverigedemokraterna*, så har det även tilldelats en *martyroll*, som partiet inte varit sena att nyttja, vilket även Jomshof medger.

Det är klart att vi inte är dumma. Det är klart om det händer något så försöker vi använda media så som vi kan. Märker vi att media vägrar att skriva om våra politiska utspel, utan enbart väljer att lägga fokus på vissa frågor och händelser, så är det ju bättre än att de inte skriver alls. Det farligaste som finns är att de inte skriver alls, för skriver de inte så finns vi inte, och då kan man lika gärna lägga ned. Så vi har spelat på det så klart. Fast det vill vi ju egentligen inte göra.

Att partiet tilldelats en *martyrroll* behöver inte vara avsiktligt från mediernas sida, dock kan det snarare vara en oundviklig del då individer har olika kognitiva scheman. På frågan om vad medierna har haft för del i skapandet av en påstådd *martyrroll* menade Hans Bülow att det inte är så som många politiker tror, att det finns någon plan inom medierna, där man diskuterar huruvida man ska ge Sverigedemokraterna en *martyrroll* eller ej. Han menar att medierna mer känner efter hur det blåser, var trenderna är, och att det finns en övergripande ideologi inom medierna, vilket är nyhetsvärdering. Den kommer ofta i konflikt med politiska värderingar och vad politikerna anser som intressant att diskutera, kontra vad journalisterna anser. Inom politiken försöker man skapa konsensus medan journalistiken bygger på kontraster och att generera nyheter. Det som är normalt har inget nyhetsvärde. Om det finns stollar som vill bråka och stöka i ett parti så finns det ett nyhetsvärde i det. Sverigedemokraterna är ett parti som har bråkat och stökat och de vill vara ett parti som bråkar och stökar. Det är deras egen självbild att de vill stå utanför etablissemangen och då blir de behandlade därefter, menar Bülow.

5.3 Aftonbladet och Svenska Dagbladet 2006

I rikstäckande media hade *Sverigedemokraterna* även börjat omnämnas 2006, dock i mindre omfattning än på lokal nivå. Under den studerade perioden så fanns partiet representerat på den nationella nivån i sammanlagt nio artiklar, varav en var av ledartyp. I en jämförelse med hur de lokala tidningarna rapporterat kring partiet, är det en klar skillnad numerärt. De gånger partiet omskrivs i nyhetsartiklar så är det dock i samma anda som tidigare beskrivits på den lokala nivån. Om vi ser till vår mall för hur användningen av värdeladdade ord så förhöll det sig enligt följande. Inom kategorin *hot och våld* återfinns nyckelord som: överföll och motdemonstrationer, inom *främlingsfientlighet* återfanns: främlingsfientliga, rasistiska, och nazistiskt förflutet. *Politiskt segregande* benämningar var: jokrar, sekttendenser, borkastade röster, konspiratorisk retorik, och slentrianröster. På kategorin *övrigt* fanns benämningen ”mishmashet”, i en kontext av att partiet och dess medlemmar beskrivs som en enda ostrukturerad röra.

Figur 5. Värdeladdade ord, Rikstidningar 2006

I figur 5 kan vi se att rikstidningarna har omnämnt *Sverigedemokraterna*, i likhet med de lokala tidningarna från samma period, i visst politiskt segregerande ordalag där de representerats i det undersökta materialet. Främlingsfientliga benämningar förekommer även i viss utsträckning. Rapporteringen om *Sverigedemokraterna* var under valperioden 2006 jämn emellan de två undersökta tidningarna.

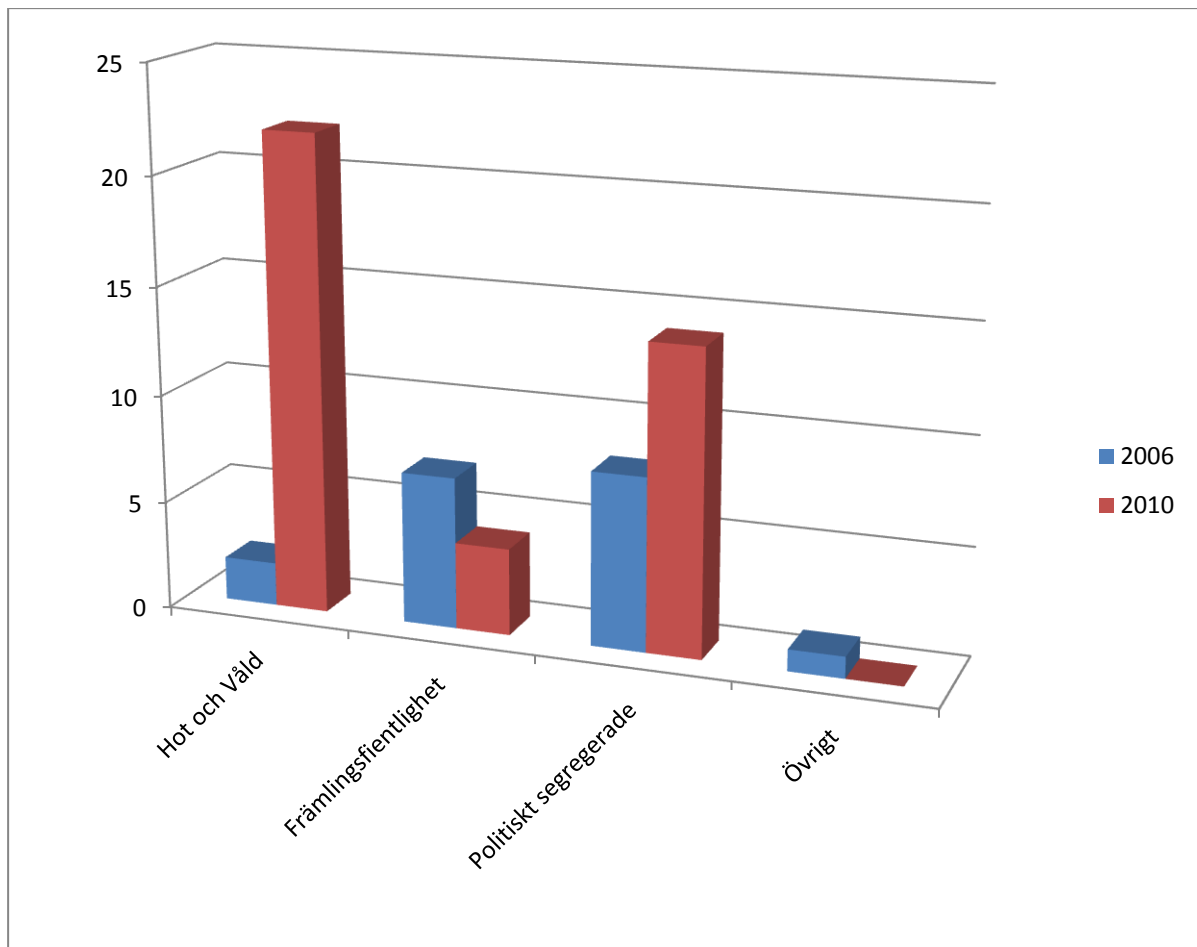
Jesper Strömbäck tar upp ett exempel i sin bok *Makt, medier och samhälle*, på hur *priming* fungerar. Våra minnen kan liknas vid associativa nätverk som består av så kallade *noder* och *länkar*. Han exemplifierar det hela med att Fredrik Reinfeldt är en nod, vilken kopplas samman med andra *noder*, såsom moderat, man, statsminister, och så vidare. (2009:15) Det hela påminner om det diskursteoretiska begreppet *nodalpunkter*, som organiserar diskurser. *Länkarna* kan liknas vid de personliga konnotationer som individer har till en benämning. *Noderna* kan således länka till olika associationer, beroende på individens egen erfarenhet och tolkningar. Desto oftare man benämner vissa *noder* i samband med ett specifikt fenomen, så kommer man som individ lättare att associera vissa *noder* med en viss företeelse. Efter att ha läst de lokala och de rikstäckande tidningarna från 2006, så kan man applicera teorin på *Sverigedemokraterna*. Såsom de har omnämnts i tidningarna, där ord som främlingsfientlig, rasistisk, nazistiska etcetera ofta har förekommit, så är just nämnda ord *noder*. Ju oftare de nämns desto snabbare konnoterar man som läsare till vad dessa värdeladdade ord har för innebörd. Med andra ord, i relation till *dagordningsteorin* så kan *priming* förklara varför vi

som individer associerar till vissa attribut snabbare än andra. *Sverigedemokraterna* sattes under 2006 ofta samman med negativt värdeladdade ord vilket kan komma att avspegla sig i individers personliga uppfattning av partiet. Mer konkretiserat att *Sverigedemokraterna* konnoterar rasism, främlingsfientlighet och odemokratiska värderingar. Dock kan användandet av de värdeladdade orden även få som konsekvens att individers personliga uppfattning, kognitiva schema, inte stämmer överens med hur partiet gestaltas i media. På så vis kan man få en annan uppfattning än den bild som förmedlas.

Walter Lippman talade om en *pseudo-omgivning*, som kan förklaras verkligheten → bilden av verkligheten → handlande baserat på bilden av verkligheten. (Lippman, 2007:10f) Låt säga att vi tar *Sverigedemokraterna* som exempel. Enligt Lippmans modell blir förhållandet följande: Partiet är verkligheten, bilden av verkligheten är så som medierna skriver om *Sverigedemokraterna*, och således blir det omedvetet en del av den verklighet som vi individer tar till oss och uppfattar. Tredje steget, individens enskilda uppfattning av verkligheten, blir det vi handlar efter det vill säga om vi lägger vår röst på dem eller inte, alternativt går ut och demonstrerar emot partiet eller inte. Mediernas beskrivning av verkligheten kan således antingen påverka oss att få en verklighetsuppfattning likt den som de förmedlar, eller påverka oss till den grad att vi inte alls känner igen oss och får en annan uppfattning. Dock är det inte så pass enkelt förklarar att modellen enbart har tre fasta steg. Den *pseudo-omgivning* som vi idag får tilldelad är i många fall en andra-, tredje- eller fjärdehandsverklighet, då nyheten har tolkats och omtolkats för att passa det medium som förmedlar händelsen. Därmed kan bilden av verkligheten ha tolkats och förändrats ett antal gånger innan den når publiken.

5.4. Aftonbladet och Svenska Dagbladet 2010

Under den undersökta perioden för rikstäckande tidningar 2010 återfanns 30 artiklar som berörde *Sverigedemokraterna*, varav tre stycken inte kan klassificeras som nyhetsartiklar. Det rörde sig om en ledare och två krönikor, där ingen av de tre radikalt skiljde sig åt från nyhetsartiklarna, gällande språkbruket. Vad man kan se tydligt i det undersökta materialet är att kategorin *hot och våld* ökat markant.

Figur 6. Värdeladdade ord. Rikstidningar 2006 & 2010

Så som man kan se i figur 6 har det även skett en avsevärd förändring på nationell nivå, i de attribut som medierna använt i gestaltningen av *Sverigedemokraterna*. Likt i de lokala medierna har kategorin *hot och våld* dramatiskt ökat, från tidigare 2, till 22 under valperioden 2010, varav 19 stycken återfanns i *Aftonbladet*. Även *politiskt segregerade* har ökat från 11 till 14. De två andra kategorierna *främlingsfientlighet* och *övrigt* har dock minskat från 5 till 4, respektive 1 till 0. De undersökta tidningarna har således tonat ned de direkta främlingsfientliga attributen, medan man ökat när det gäller kopplingar till hot och våld. Man skriver även i rikstidningarna om våldet som något *Sverigedemokraterna* är orsak till. Likt vad som tidigare berörts gällande priming, så tillskriver medierna objekt och attribut. När dessa ställs i ett sammanhang ökar sannolikheten för att publiken associerar objekt och attribut med varandra. (Strömbäck, 2009:117) I nämnda fall kan sannolikheten för att man likställer *Sverigedemokrater* med våld öka hos den enskilde individen. Det bidrar till en bild av partiet som något närmast synonymt med våld.

Niklas Orrenius, författare till *Jag är inte rädd, jag äter pizza*, och skribent på tidningen *Sydsvenskan*, menar att många journalister har en stark personlig åsikt emot partiet, och därmed väljer att inte rapportera och granska partiets politik, för att inte ge dem uppmärksamhet. I slutändan kan det drabba medborgarnas uppfattning av partiet. (2010:74) Exemplet som Orrenius beskriver visar på hur *pseudo-omgivning* i förhållande till *Sverigedemokraterna* och medierapporteringen kring dem under 2006 kan te sig. Fenomenet går inte helt att undvika då ingen individ kan förhålla sig totalt objektiv i sin rapportering.

De rikstäckande tidningar som analyserats hade i undersökningsperioden inte kommit upp i samma omfattning när det gäller att beröra *Sverigedemokraterna* som de lokala tidningarna. På frågan hur medierapporteringen skiljer sig åt emellan de båda senaste valen svarar Hans Bülow att de rikstäckande medierna generellt har legat efter de lokala medierna i sin rapportering kring partiet.

Sen har vi ju även fenomenet med riksmidierna, eller stockholmsmedierna. Jag har en känsla att de är kvar där lokalmedierna var för tio år sedan, för att de inte är vana vid *Sverigedemokraterna*, vilket vi är här då, i exempelvis Blekinge. Men de börjar väl lära sig så småningom. Rickard och Jimmie är ju en del av etablissemanget och börjar behandlas därefter. Så nästa valrörelse, 2014, kommer de förmodligen bli behandlade som de andra partierna. Sen ska man ju alltid granska, och framförallt ta dem på allvar, det förtjänar de. [...] Men journalistiken har ju tyvärr utvecklats lite mot att bli en del av underhållningsindustrin.

Användandet av värdeladdade ord inom kategorin *främlingsfientlighet* minskade under valperioden 2010. Att partiets främlingsfientliga stämpel allt mer bleknat i direkta omnämnanden kan dels bero på partiets egen bortrensning av de mest extrema medlemmarna, dels på att de rikstäckande medierna blivit mer som de lokala medierna i Blekinge. Orsaken till att både medier och politiker ändrat sitt förhållningssätt gentemot varandra kan beskrivas som det av Hans Bülow illustrerade förhållandet emellan de två parterna. ”Politiken och journalistiken är varandras syskon. När politiken agerar, så reagerar journalistiken, och när journalistiken agerar, då reagerar politiken. De är som två varandras speglar som är beroende av varandra. Man kan inte särskilja politiken och journalistiken”. Man kan likna citatet vid att först agerade *Sverigedemokraterna*, vilket ledde till en reaktion hos journalisterna, med bland annat benämningar såsom rasister. Därefter reagerade *Sverigedemokraterna* på journalistikens

agerande, och reagerade genom att putsa till sig. Då det blir allt svårare att hitta direkta rasistiska och nazistiska kopplingar inom partiet, kan det ha lett till att man inom media har ändrat tillskrivna attribut till något mer konkret som går att peka emot. Där får våldet en central del då det var närvarande och konkret. Det hela behöver inte innebära att våldsaktionerna i själva verket har ökat, dock har rapporteringen kring dem gjort så, vilket hjälper till att skapa objektets attribut.

Mediernas vinkling av våldet kan liknas vid en fotbollsmatch, där det efteråt blir kraveller, men där man lägger fokus på våldsamheterna, utan att rapportera kring hur själva matchen slutade. *Sverigedemokraterna* får i det undersökta materialet sällan komma till tals mer än gällande vad de anser om våldet, och man berör sällan vad själva mötet handlade om. Trots antalet nyhetsartiklar som sammanställer *Sverigedemokraterna* med våld, så förekommer samtidigt en hel del försvar av partiets rätt att demonstrera. I många ledare och krönikor av tidningarnas skribenter har man gått ut och försvarat partiets demokratiska rätt att framföra sina åsikter, utan att behöva störas och hotas av motdemonstranter. Rubriker såsom ”Även SD har rätt att hålla torgmöten”, och ”Även rasister bör få ett bra reportage”(Aftonbladet 2010-09-17:34 & 2010-08-18:5) vittnar om att man från tidningarnas politiska del värnar om de demokratiska rättigheterna. I nyhetsartiklarna har dock liknande försvaranden av partiet och granskanden av våldet emot partiet lyst med sin frånvaro.

5.5. Bilden av de två valperioderna

Efter att ha undersökt hur de utvalda tidningarna på lokal- och riksnivå har representerat *Sverigedemokraterna* under de två valperioderna följer en mer sammanfattande del, där vi skall jämföra perioderna och utreda hur mediebilderna har utvecklats, i det analyserade materialet. *Finns det tydliga åtskillnader i hur man bemött partiet?*

På det lokala planet under valperioden 2006 kan man konstatera att *Sverigedemokraterna* hade satts på mediedagordningen, den politiska dagordningen och även på medborgarnas dagordning, då 6,21 procent av Blekinges medborgare ville se partiet i riksdagen.

(<http://www.val.se/val/val2006/slutlig/R/riksdagsvalkrets/10/ovriga.html>) Vad som satts på dagordningen är således partiet, och de blev ett av de *objekt* som media valde att lägga fokus på. *Hur* de analyserade tidningarna valde att gestalta dem är dock en annan fråga. Som man kan se av de artiklar där *Sverigedemokraterna* omnämndes tillskrev man dem *attribut* såsom främlingsfientliga, rasister etcetera. Kategorin *främlingsfientlighet* var överlag den som

toppade de värdeladdade orden och meningarna som användes i artiklarna. Under perioden 2010, på det lokala planet, kan man se en tydlig åtskillnad i artiklarnas framtoning. Nyttjandet av främlingsfientliga konnoterande ordval, hade minskat avsevärt, emedan sammankopplingen med hot och våld ökade. De politiskt segregande ordvalen hade även tonats ned, i jämförelse med föregående valperiod.

På det nationella planet hade man under den analyserade valperioden 2006 även satt *Sverigedemokraterna* på mediedagordningen, dock i betydligt mindre omfattning än i de lokala medierna. I *TNS Sifos väljarbarometer* som publicerades i oktober 2006, kan man se till väljarstöd månad för månad fram till publiceringen. I augusti 2006 så fanns inte *Sverigedemokraterna* med som ett alternativ, utan de stod under kategorin övriga. Först i september samma år togs de med, och hade då 2,5 procentenheter av väljarna. (<http://www.tns-sifo.se/articlefile?FileId=278373f6-bd66-48a0-a9ef-ae461cf3d7ec>) I den slutgiltiga sammanräkningen av rösterna till riksdagen fick partiet då 2.93 procentenheter. (<http://www.val.se/val/val2006/slutlig/R/rike/ovriga.html>) Partiet ansågs knappt tillräckligt stort för att utgöra en större del av den politiska dagordningen och således kunna påverka den mediala dagordningen i någon högre grad. En åtskillnad i hur man framställde partiet, i jämförelse med de lokala medierna, föreligger även. På nationell nivå dominerade den politiska segregationen, och bruket av ordval som konnoterade därtill. Under nästkommande analyserade valperiod 2010, försköts dock fokus och som på det lokala planet för samma period ökade rapporteringen kring hot och våld i samband med partiet. I *TNS Sifos väljarbarometer* som presenterades i oktober 2010, så kan man se att i augusti samma år hade *Sverigedemokraterna* 4,5 procentenheter av väljarna bakom sig. (<http://www.tns-sifo.se/media/294581/vb%20okt%202010%20svd.pdf>) Således hade *Sverigedemokraterna* lyckats ta sig in i alla de tre dagordningarna.

Så som man kan se i bilaga 3 så visar grafen på skillnader som föreligger i rapporteringen kring *Sverigedemokraterna*, mellan de båda valperioderna, i de rikstäckande och lokala tidningarna.

6. Diskussion

I vår frågeställning ville vi undersöka hur *Sverigedemokraterna* blev representerade i media under de två valperioderna 2006, respektive 2010. Av det analyserade tidningsmaterialet så har vi kunnat se till följande. På den lokala nivån 2006 så hade partiet hamnat på mediernas dagordning. De beskrevs ofta inom den kategori som vi valt att kalla *främlingsfientlighet*. Ordvalen i nyhetsartiklar och ledare konnoterade ofta till rasism, nazism och främlingsfientlighet, specifikt i *Sydöstran*. Även *Blekinge Läns Tidning* använde sig av ord som kunde knytas till den främlingsfientliga kategorin, dock inte i samma utsträckning. Tidningen berörde generellt *Sverigedemokraterna* i färre artiklar än *Sydöstran*. Trots det så publicerade de fler artiklar som föll inom ramen för *politiskt segregerade*. Inom nämnda kategori visar det även på att man i större utsträckning använde värdeladdade ord som konnoterade att partiet inte tillhörde den vanliga politiska diskursen.

Om vi ser till de undersökta tidningarna på det nationella planet under samma valperiod, så visar det att *Sverigedemokraterna* även hade hamnat på den nationella mediedagordningen. Dock var det inte i samma omfattning som på det lokala planet i Blekinge. *Hur* de gestaltades i de undersökta medierna under valperioden, kan då sägas vara avvikande från den normala politiska mediediskursen. Det kan förklaras av att *Sverigedemokraterna* av många anses som avvikande från normen inom den politiska diskursen. När ett objekt ses som avvikande från normen, så kan det ofta bli mer acceptabelt att behandla det avvikande från normen, således blir det normen. Applicerat på *Sverigedemokraterna* blir ovan nämnda resonemang om normen, som vi tidigare beskrivit i analysen, likt följande exempel. En röst på *Kristdemokraterna* beskrivs sällan som bortkastad. När detsamma skrivs om *Sverigedemokraterna* anses det som mindre avvikande, dock är det avvikande från normen i den politiska mediediskursen. Eftersom *Sverigedemokraterna* ses som avvikande från normen, så kan media anse att det är enligt normen att skriva avvikande om dem. Den avvikande rapporteringen blir de facto normen.

Under den undersökta valperioden 2010 så kan man se en avsevärd förskjutning gällande rapporteringen kring partiet. På det nationella planet hade *Sverigedemokraterna* alltmer hamnat på den politiska dagordningen då man ökade i väljarstöd. Man började således omnämnas oftare i de två analyserade nationella tidningarna. I allt högre grad började de vara ett objekt på mediernas dagordning. Dock hade de varit ett objekt på mediernas dagordning

tidigare men inte i samma utsträckning. När de uppmärksammats och hamnat på medborgarnas dagordning och även på den politiska dagordningen, så ökade de även i omfattningen på den mediala dagordningen. De tre dagordningarna lever och livnär sig av varandra likt vad som tidigare beskrivits och det hela kan liknas vid ett slags kretslopp där ett objekt flyttas runt mellan dagordningarna. Det kan även liknas vid ett kretslopp inom mediedagordningen, där exempelvis en tidning skriver om ett objekt med ett nyhetsvärde, vilket kan få andra tidningar och medier att följa efter och skriva om det. På så vis stärks objektet på mediedagordningen. Ett så kallat mediedrev är ett exempel på hur fenomenet kan te sig vid extrema fall. Det hela går att återknyta till Hans Bülow's resonemang om mediernas medvetenhet gällande rapporteringen kring *Sverigedemokraterna*, ”Det där styr ju ingen över, det händer bara”. Att ett objekt hamnar på de rikstäckande mediernas dagordning är inte något som bestäms i förväg av något enskilt medie, utan det utvecklas i samband med i vilken riktning ”medievinden blåser”.

Gällande ordvalen i kategorin *hot och våld* så har de markant ökat, likaså i kategorin *politiskt segregerade*. Även på det lokala planet ökade rapporteringen kring *hot och våld*, dock minskade de *politiskt segregerade* omnämningarna vilket kan vara en följd av att partiets stöd ytterligare ökat i Blekinge. Generellt kan man utifrån det analyserade materialet se att *hot och våld* ökat både lokalt och nationellt genom de båda valperioderna. Kategorin *främlingsfientlighet* minskade på det lokala planet, medan den ökade på det nationella. *Politiskt segregerade* minskade även på det lokala, dock ökade det på den nationella nivån. Kategorin *övrigt* har minskat på de båda planen, under de båda valperioderna. Vad man kan utläsa är att *Sverigedemokraterna* mer och mer ansågs tillhöra den politiska mediediskursen på det lokala planet, alltså har medierna börjat följa normen i den politiska mediediskursen istället för den avvikande politiska mediediskursen. På det nationella planet ansågs de 2010 dock fortfarande som avvikande från den politiska mediediskursen, vilket avspeglas i den rapportering som skett kring och om partiet.

Hur kan då de undersökta tidningarnas gestaltning av *Sverigedemokraterna* ha påverkat medborgarnas bild av partiet? Då vi inte undersökt den politiska dagordningen och medborgarnas dagordning så kan inga slutsatser dras utifrån vår analys. Forskning kring hur medborgarnas dagordning eventuellt blivit påverkad av mediernas vore dock intressant för framtida forskning. Nedan följer några spekulationer hur medborgarna eventuellt *kan* bli påverkade, utifrån det material vi tagit del av och analyserat.

Richard Jomshof gav ett exempel som han personligen varit med om, som kan illustrera hur gestaltningsteorin kan ge sig uttryck i vardagslivet. Under valperioden 2010 kom ett äldre par fram till *Sverigedemokraternas* valstuga och samtalande med Jomshof. Paret hade hela sitt liv röstat på *Socialdemokraterna*, men övervägde nu att lägga sin röst på *Sverigedemokraterna*. Anledningen till varför de tvekade var ”det här med nazismen”. Vad paret menade var att de hört så pass mycket om partiets kopplingar med nazismen genom medierna. Exemplet illustrerar på två tydliga åtskillnader kopplade till dagordningsteorin. Mediernas gestaltning av partiet och de attribut som de tillskrivit dem där partiet nämnts i samband med nazism och rasism, hade sått ett frö hos paret. Om man enbart ser till det föregående exemplet så stämmer gestaltningsteorins idé om att medierna har makt att påverka medborgarna genom hur de väljer att gestalta ett objekt. Dock visar exemplet även på det motsatta som tidigare berörts, det vill säga att alla individer har personliga kognitiva scheman som de ställer i relation till den verklighet som levereras till dem. Paret kände sig trots allt tudelade till den bild medierna visade och övervägde ändå att lägga sin röst på *Sverigedemokraterna*. Ovan nämnda exempel är givetvis problematiskt såtillvida att det dels är en andrahands uppgift, dels att berättaren är jävigt ställt till situationen. Oavsett vilket, så visar exemplet på *hur* mediala gestaltningar *kan* påverka individer, beroende på *hur* objektet blir framställt.

Såsom Jesper Strömbäck beskriver i sin bok *Makt, medier och samhälle*, kan människor i allmänhet beskrivas som både de mäktigaste och samtidigt de mest maktlösa aktörerna inom den politiska kommunikationen. Relativt sett så är det få individer som engagerar sig politiskt, då de har fullt upp med sina egna privatliv. Att man som enskild individ har makt att påverka genom enskilda handlingar och åsikter, är något som man inte alltid relaterar till. (2009:53) Dock föreligger förhållandet emellan de tre dagordningarna som så att både medieaktörerna och politikerna är beroende av medborgarnas stöd. Tidigare i arbetet har mediernas och de politiska aktörernas dagordning berörts, men hur ter sig egentligen medborgarnas dagordning, i förhållande till mediebilderna av *Sverigedemokraterna*? Då en undersökning av medborgarnas dagordning

Det våld som förekommit emot *Sverigedemokraterna*, och som uppmärksammats till stor del inom media, har även berört allmänheten. De våldsamma motdemonstrationerna är i sig ett tecken på att vissa medborgare har en dagordning med starka känslor emot partiet. Då medierna, enligt dagordningsteorins första nivå, är dem som sätter ett objekt på dagordningen,

så pekar motdemonstrationerna och känslorna emot partiet, på att *Sverigedemokraterna* hamnat på medborgarnas dagordning. Vissa individer kan genom medierna och sin egna förförståelse bildat sin egen uppfattning av verkligheten, och agerar därefter.

Rapporteringen om motdemonstrationerna kan i sin tur ha påverkat andra medborgare att reagera emot dem som demonstrerar. Det omdiskuterade martyrskapet som tidigare berörts, kan härledas till en dylik reaktion. De attribut som tillskrivits *Sverigedemokraterna*, och den gestaltningnivå som använts, kan i sin tur ha påverkat många individer till att ta ställning för partiet. Då medborgarnas dagordning, liksom mediernas och den politiska, är splittrad och uppdelad, så förekommer många åsikter gällande *Sverigedemokraterna*. Genom mediernas val att sätta partiet på dagordningen, har partiet hamnat på dagordningen även hos medborgarna. Hur medborgarna sedan mottar partiet handlar om vilket individuellt kognitivt schema man har, samt hur man upplever den verklighet som media återger. Vissa kanske bara känner avsmak gentemot partiet, emedan vissa kommer tolka verkligheten på så vis att man kan tala om en martyroll.

Mediernas representation av partiet *kan* ha påverkat medborgarna om man utgår från *priming* och *gestaltningsteorin*. Man måste dock även ha i åtanke att Walter Lippmans teorier om *pseudo-omgivningen* innebär att mediernas representation av verkligheten enbart utgör en del av medborgarnas individuella kognitiva schema. Medborgarna kan därmed bli påverkade genom mediernas sätt att representera *Sverigedemokraterna*, dock är det ytterst individuellt hur man blir påverkad. Att man blir påverkad råder det inga tvivel om. Den bestående effekten av fenomenet är dock svårare att utröna då det krävs vidare forskning kring mediernas effekter på medborgarna och det tidsspann som de varar.

Om vi frångår ovan nämnda spekulationer kring medborgarnas dagordning och ser till arbetets faktiska resultat så kan man se följande. *Sverigedemokraterna* har ofta representerats i en kontext av främlingsfientlighet och våldsamheter, i de tidningar som analyserats. Vi kan likaså konstatera att rapporteringen kring partiet på ett sätt skiljt sig från den normala politiska mediediskursen, samtidigt som rapporteringen även kan ses som normal, då den tillhör normen för hur man brukar bemöta ett objekt som inte anses tillhöra den aktuella diskursen. Den bestående effekten av fenomenet är dock svårare att utröna då det krävs vidare forskning kring mediernas effekter på medborgarna och det tidsspann som de varar.

7. Källförteckning

7.1 Litteratur

- Brune, Y. (red.) & Löwander, B. (2004). *Mörk magi i vida medier: svensk nyhetsjournalistik om invandrare, flyktingar och rasism*. Stockholm: Carlssons
- Hartman, J. (2010) *Vetenskapligt tänkande från kunskapsteori till metodteori 2:a uppl.* Lund: Studentlitteratur
- Leandersson, J. (red.) & Jomshof, R. (2008). *20 röster om 20 år: Sverigedemokraterna 1988-2008*. Helsingborg: Blåsippans Förlag
- Lindgren, S. (2005). *Populärkultur – teorier, metoder och analyser*. Malmö: Liber
- Lippmann, W. (2007). *Public Opinion*. USA: BN Publishing
- Lodenus, A-L. & Wingborg, M. (2009). *Slaget om svenskheten: ta debatten med Sverigedemokraterna*. Stockholm: Premiss
- McCombs, M., översättning: Wadensjö, P. (2006). *Makten över dagordningen: om medierna, politiken och opinionsbildningen*. Stockholm: SNS förlag
- Orrenius, N. (2010). *Jag är inte rabiät. Jag äter pizza. En bok om Sverigedemokraterna*. Stockholm : Månocket
- Pettersson, O. Djerf-Pierre, M., Holmberg, S., Strömbäck, J., Weibull, L. (2005). *Mediernas integritet* Stockholm: SNS Förlag
- Pettersson, O. Djerf-Pierre, M., Holmberg, S., Strömbäck, J., Weibull, L. (2006). *Mediernas valmakt* Stockholm: SNS Förlag
- Strömbäck, J. (2004). *Makt och medier: sampelet mellan medborgarna, medierna och de politiska makthavarna*. Lund: Studentlitteratur
- Strömbäck J. (2009). *Makt, medier och samhälle*. Stockholm: SNS förlag
- Winther Jørgensen, M. & Phillips L., översättning: Torell, S-E. (2004). *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur

7.2 Elektroniska källor

Sverigedemokraterna, [tillgänglig] <<http://www.sverigedemokraterna.se/info/>> (2011-05-03)

Sverigedemokraterna, [tillgänglig] <<http://www.sverigedemokraterna.se/valet-2010/>> (2011-06-02)

TNS Sifo, Väljarbarometer oktober 2006, publicerad 2006-10-22 [Tillgänglig] <<http://www.tns-sifo.se/articlefile?FileId=278373f6-bd66-48a0-a9ef-ae461cf3d7ec> > (2011-05-13)

TNS Sifo, Väljarbarometer oktober 2010, publicerad 2010-10-17 [Tillgänglig] <<http://www.tns-sifo.se/media/294581/vb%20okt%202010%20svd.pdf>> (2011-05-13)

Valmyndigheten [Tillgänglig] <<http://www.val.se/val/val2006/slutlig/R/riksdagsvalkrets/10/ovriga.html>> (2011-05-16)

Valmyndigheten [Tillgänglig] <<http://www.val.se/val/val2006/slutlig/R/rike/ovriga.html>> (2011-05-16)

7.3 Tidningsmaterial

Aftonbladet (14-20 augusti 2006)

Aftonbladet (11-17 september 2006)

Aftonbladet (16-22 augusti 2010)

Aftonbladet (13-19 september 2010)

Blekinge Läns Tidning (12 & 14-19 augusti 2006)

Blekinge Läns Tidning (9 & 11-18 september 2006)

Blekinge Läns Tidning (14 & 16-21 augusti 2010)

Blekinge Läns Tidning (11 & 13-18 september 2010)

Svenska Dagbladet (14-20 augusti 2006)

Svenska Dagbladet (11-19 september 2006)

Svenska Dagbladet (16-22 augusti 2010)

Svenska Dagbladet (13-19 september 2010)

Sydöstran (12 & 14-19 augusti 2006)

Sydöstran (9 & 11-18 september 2006)

Sydöstran (14 & 16-21 augusti 2010)

Sydöstran (11 & 13-18 september 2010)

8. Bilagor

8.1 Bilaga 1 – Intervjueschema Richard Jomshof

Anser du att ni har blivit annorlunda behandlade av journalister och media än övriga partier?
(Om ja, På vilket sätt har ni blivit annorlunda behandlade?)

Ni är ett parti som väcker starka känslor hos många. Tror du att medierna därför granskar er hårdare när det gäller att finna politiska lik i garderoben, jämfört med vad de gör emot övriga partier?

I flertalet artiklar i olika tidningar nämner man att ert parti utnyttjar en martyroll. Hur ställer du dig till sådana påståenden?

Följdfråga: Har ni inom partiet diskuterat hur ni bör bemöta liknande kritik från medierna, och eventuellt vänt det till er fördel?

Tror du att mediernas representation av er har påverkat väljarnas åsikter kring partiet?

Många inom mediekåren menar att en högerpopulistisk våg sköljer fram genom Europa. Hur ställer du dig till att man jämför ert parti med europeiska partier såsom Fremskrittspartiet, Dansk folkeparti, Front nationale(Frankrike), Vlams Belang(Belgien)?

Medierna och många andra etablerade riksdagspartier har offentligt diskuterat hur man ”skall ta debatten” med ditt parti. Hur tycker du att ditt parti har fått komma till tals i valspurterna - 06, -10?

Under offentliga torgmöten och demonstrationer som Sverigedemokraterna anordnar, stöter ni ofta på partull i form motdemonstrationer, ibland våldsamma sådana. Hur tycker du att medierna har rapporterat kring dessa?

Tror du att det är positiv eller negativ publicitet när dylika händelser rapporteras i media?
(Beroende på svar, kan man ställa frågan om han anser att all pr är bra pr?)

Jimmie Åkesson uttalade sig under valet 2010, att medierna delvis bär ett ansvar för de våldsamma demonstrationer som förekom under valspurten. Vad anser du att medierna har för roll i sammanhanget?

Följdfråga: Ett välkänt citat från Voltaire är ” *Jag delar inte dina åsikter men jag är beredd att dö för din rätt att uttrycka dem* ” Tycker du att medierna och övriga etablerade partier har försvarat er och fördömt våldet som har förekommit emot er?

Om du minns tillbaka på de två senaste riksdagsvalen, tycker du att mediernas rapportering av ert parti skiljer sig?

Har ni ändrat någon mediestrategi under de två valen? (Tonat ner, eller tonat upp budskap, ändrat talare etc)

8.2 Bilaga 2 – Intervjuschema Hans Bülow

SD är ett parti som väcker känslor hos många. Etiketter som tillskrivs dem är populisterna, högerextremister, främlingsfientliga, rasister etc. Hur anser du att man bör bemöta ett dylikt parti?

Hur tycker du att din tidning har bemött och rapporterat om SD?

Har ni bemött SD på samma vis som övriga etablerade partier?

(Om nej, hur skiljer sig bemötandet, och varför? Om ja, Varför existerar isåfall myten om att Sverigedemokraterna inte får komma till tals?)

Medierna tillskriver ofta Sverigedemokraterna en offerroll, och ett martyrskap som de anspelar på. Om det föreligger som så, vad anser du att medierna har för del i skapandet av detta fenomen?

Hur har ni på er redaktion diskuterat kring hur ni ska bemöta ett parti som Sverigedemokraterna?

Skiljer sig rapporteringen kring partiet åt emellan valen -06 till -10? Isåfall hur?

Hur tycker du medierapporteringen ter sig lokalt kontra nationellt?

Sverigedemokraterna har ett stort stöd i Blekinge. Anser du att de lokala tidningarna har ett ansvar att bemöta dem som vilket annat parti som helst?

Hur stort inflytande tror du att medierna när det kommer till att påverka opinionen?

Sverigedemokraterna har ofta ett släp av våldsamma motdemonstrationer efter sig när de anordnat egna möten och demonstrationer. Jimmie Åkesson anser att media bär en skuld till en uppiskad stämning gentemot dem. Vad anser du om det?

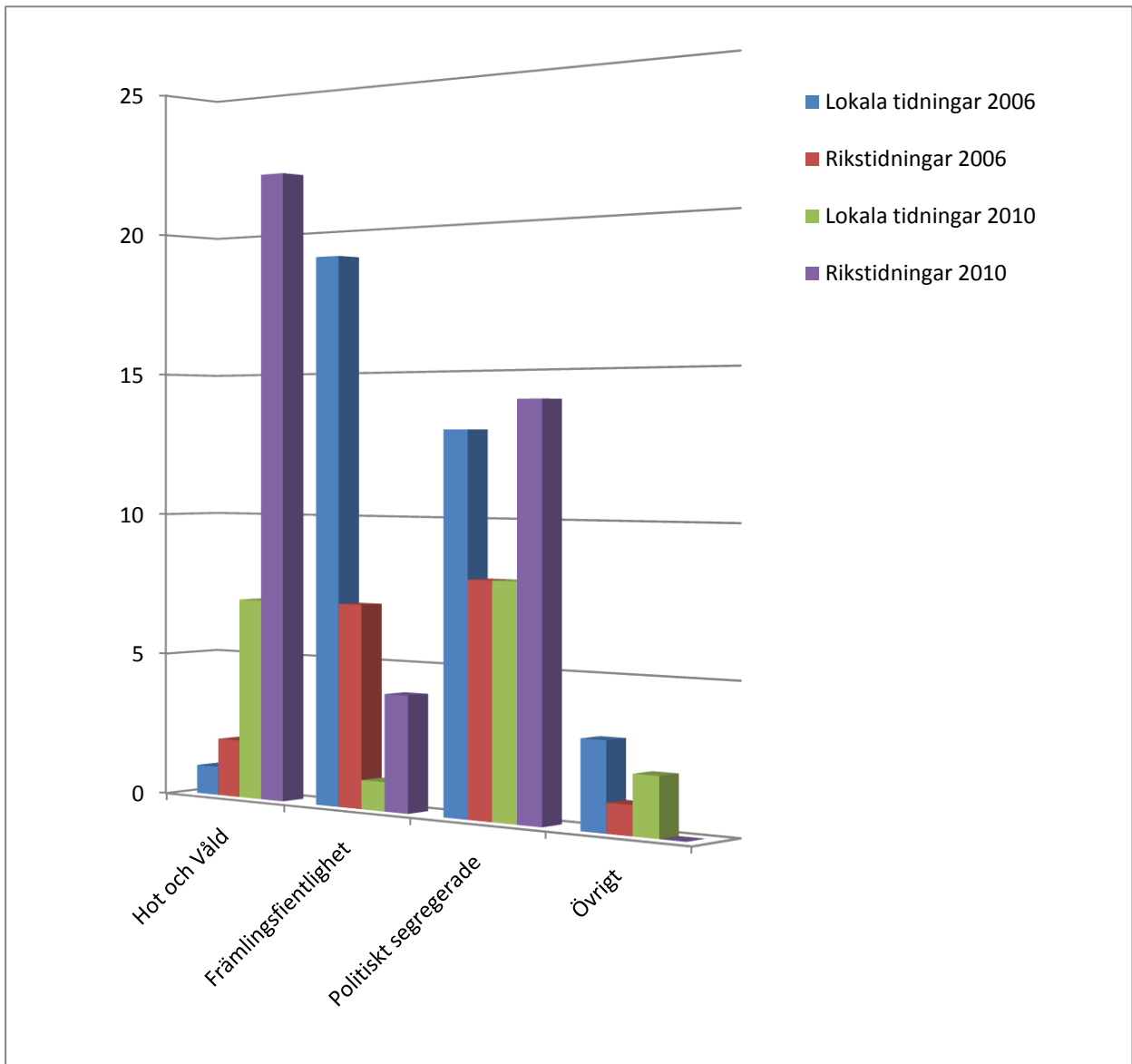
Ett välkänt citat från Voltaire är ”*Jag delar inte dina åsikter men jag är beredd att dö för din rätt att uttrycka dem*” Tycker du att medierna och övriga etablerade partier har försvarat partiets existens och fördömt våldet som har förekommit emot dem?

Har ni märkt att SD på något vis har ändrat sin mediestrategi mellan valåret -06 till -10, och attityd till media? Har de valt att betona respektive tona ned vissa fenomen?

Hur anser ni att andra tidningar har skött rapporteringen av partiet? Är det något som kan anses extra uppseendeväckande? Anser du att någon tidning har misskött sig gällande rapportering kring SD?

Niklas Orrenius, författare till ”jag är inte rabiatt, jag äter pizza”, skribent på sydsvenskan, menar att många journalister har en stark personlig åsikt emot partiet, och därmed inte rapporterar och granskar partiets politik, vilket i slutändan drabbar medborgarnas verklighetsuppfattning av partiet. Hur ställer du dig till ett sådant påstående?

8.3 Bilaga 3 – Överblicksgraf över tidningarna och de båda valåren

Bilaga 3. Översiktsgraf för det lokala och rikstäckande tidningarna 2006 & 2010